

בעזרת השם יתברך

מי שלומד בכל יום ארנ שלשת
הלמודים האלו, בונה לעצמו

בי"ת נצחי

זוה מרה שהו'ף לפניו ק'עו'מי
עו'למים ולנצח נצחים (אשר בחל).

למוד יומי

ב'בלי י'רושלמי ת'וספתא
בעריכה מפארת מוקדת ומפסקת

פרשת תצוה תש"פ

לוח שעורי למוזים לאנשי שלומנו "חסידי ברסלב" תלמידי "היכל הקדש"

שבוע פרשת _____

שב"ק	ו	ה	ד	ג	ב	א	
							חמש ורש"י עם התרגום
							תנ"ך
							משניות
							בבלי
							ירושלמי
							תוספתא
							מדרש רבה
							מדרש תנחומא
							רמב"ם
							טור
							שלחן ערוך
							זהר
							תקוני זהר
							לקוטי מוהר"ן
							לקוטי הלכות

רבנו ז"ל אמר: מעט גם כן טוב, על כן ראה ללמד מכל שעור מעט או הרבה כפי הפנאי.

1 נתקלה בכל נתקלו שבני - כלומר: אי לרשע אי לשבנו. קאת וקפוד -
2 חיות ועופות רעים ומזיקין את השבנים. אבל עי' השהה ומטעי כרם שתקללו בה
3 ע"י ישראל - הנאה היא לשבנים. אוכלוסי - חיל גדול של ששים רבוא. חכם
4 חריים - יודיע מה שכלל כל אלו. לפשעני - שהם חרשים חורשים, ואני מוצא
5 מוכן. כל אומות סוקרות ובאות לפתח -
6 עשירי היה, והכל באין בעצלו לסוחרה. שאם
7 יזכה - לעולם הבא ויראה בכבוד מלך
8 מבושת. יבין - כמה ירחי כבוד וטובו שבר
9 מצות יוחר ממה שהיה כבוד האומות
10 בעולם הזה. חצני נהרא - הברון
11 השלמים הולכים לנדה לאשוב מים. כגני
12 לייא - השבורים הדיקי? כלומר: למה
13 הולכים? ואף אתה שאתה סומא ולא
14 תראה, חכים תלך? נטרם = סת. ורחמי

9 שאין דעתם דומה זה לזה, ואין פרצופיהן דומים זה לזה. וכן וזמא ראה אוכלוסא על פב מלכה בהר הבית, אמר: "ברוך חכם הריים",
10 ו"ברוך שגרא כל אלו לשמשני". הוא היה אומר: פמה יגיעות יגע אדם הראשון עד שמצא פת לאכול: תרש, ורע, וקצר, ועפר, ורש,
11 וזרה, וברר, וסחן, וחרקיד, ולש, ואפה, ואחר כך אבל, ואני משמים ומוצא כל אלו מתקנין לפני. וכמה יגיעות יגע אדם הראשון עד
12 שמצא בגד ללבשו: גזו, ולבן, ובצץ, וטוה, ואר, ואחר כך מצא בגד ללבשו, ואני משמים ומוצא כל אלה מתקנים לפני. כל אומות
13 שוקרות ובאות לפתח בית, ואני משמים ומוצא כל אלו לפני. הוא היה אומר: אורח טוב מהו אומר - כמה מרחות טורח בעל הבית
14 בשבילי, כמה בישו הביא לפני, כמה יון הביא לפני, כמה גלוקסאות הביא לפני, וכל מה שפטר - לא טרח אלא בשבילי. אבל אורח
15 רע מהו אומר - מה טורח טורח בעל הבית זה? פת אחת אכלתי, התיכה אחת אכלתי, פוס אחד שתיתי, כל טורח שפטר בעל הבית
16 זה - לא טרח אלא בשביל אשתו וכו'. על אורח טוב מהו אומר - יזכר כי תשיא עולו אשר שררו אנשים. על אורח רע פתי -
17 לכן יראהו אנשים. ו"האיש כימי שאלו יקן בא באנשים", אמר רבא ואיתמיא רב זביד ואיתמיא רב אשאעיא: זה יש אבי דוד
18 שצא באוכלוסא, ונכנס באוכלוסא. ורש באוכלוסא. אמר עולא: נקשוני - אין אוכלוסא כגבול. תנא: אין אוכלוסא פוחת משמים
19 רבוא. הנו רבנן: הרואה חכמי ישראל - אומר: "ברוך שחלק מהכמתו ליראיו", חכמי אומות העולם - אומר: "ברוך שנתן מהכמתו
20 לבישר ודם". הרואה מלכי ישראל - אומר: "ברוך שחלק מכובודו ליראיו", מלכי אומות העולם - אומר: "ברוך שנתן מכובודו לבישר
21 ודם". אמר רבי יוחנן: לעולם ישתדל אדם לרזין לקראת מלכי ישראל, ולא לקראת מלכי ישראל בלבד אלא אפילו לקראת מלכי
22 אומות העולם, שאם יזכה - יבחינו בין מלכי ישראל למלכי אומות העולם. רב ששת סגי חזר הוה, הוה קאילו פוילי עולמא לקבולי אפי
23 מלכא, וקם אול בהריותו רב ששת. אשכחיה ההוא מינא אמר ליה: חצני לנחרא, כגני לייא? אמר ליה: תא הוי דרבינאן כפי מינד.
24 חלף גינדיא קמיותא, כי קא אושא אמר ליה ההוא מינא: אתא מלכא. אמר ליה רב ששת: לא קאתי. חלף גינדיא תגינאי, כי קא
25 אושא אמר ליה ההוא מינא: השתא אמר אתי מלכא. אמר ליה רב ששת: לא קא אתי מלכא. חלף תליתא, כי קא שתקא, אמר ליה
26 רב ששת: ודאי השתא אתי מלכא. אמר ליה ההוא מינא: מנא קד את? אמר ליה: דמלכותא דארעא מעין מלכותא דרקיעא. דכתיב
27 וצא ועמדת רב לפני ה' ובהנה ה' עבר ורוח זולה ותקן מפרק תרים ומשבר סלעים לפני ה' לא ברות ה'. ואחר הרוח רעה לא ברעש
28 ה'. ואחר הברעש אש לא באה ה' ואחר האש קול דממה דקח". בי אתא מלכא, פתח רב ששת וקא מברך ליה. אמר ליה ההוא מינא:
29 למאן דלא חיות ליה קא מברכיה? ומאי הוי עליה דההוא מינא? איפא דאמרי: הברויה פחלינהו לעיניה, ואיפא דאמרי: רב ששת
30 נתן עיניו בו, ונעשה לו של עצמות. רבי שלא נגריה לההוא גברא דבעל נכרות. אול אבל ביה קורבי בי מלכא, אמר: איפא חד גברא
31 בהודאי דקא דיין דינא בלא הרמנא דמלכא. שדר עליה פריסתקא, כי אתא אמרי ליה: מאי מעמא נגדתייה להאי? אמר להו: דבא
32 על המרמא. אמרי ליה: אית לך סתרי? אמר להו: אין. אתא אליהו, אומי ליה פאיניש, ואסהיד. אמרי ליה: אי הכי, בר סקלא הוא!
33 - אמר להו: אמן מיזמא דגליגון מארעין לית לן רשותא למקטל, אתון - מאי דרעיתון עבדידו ביה. עד דמעייני ביה דרינא, פתח רבי
34 שלא ואמר: "לך ה' הגדלה והגבורה" וגו'. אמרי ליה: מאי קאמרת? אמר להו: הכי קאמינא - ברוך רמנא דרביי מלכותא בארעא
35 מעין מלכותא דרקיעא, ויהב לבני שולמנא דרומי דינא. אמרו: חביבא עליה יקרא דמלכותא פוילי האי! ודכי ליה קולפא, אמרי ליה:
36 דין דינא. בי יהוה נפיק, אמר ליה קאילי ההוא גברא: עבדי רמנא ניסא לשקר? הכי? וגו'. אמר ליה: רענו לוא תמי אירק? דכתיב "איש
37 בשר ממורים בקופים". חותי קאאילי למימרא להו דרעיהו "תמי", אמר: אמר הוה אורח הוה, ותמורה אמהו: אי כא לחרק - הששם
38 לחרקו, מתייה בקופים וקמוליה. אמר: הואיל ואתעביד לי ניסא בהאי קרא - דרשינא ליה: "לך ה' הגדלה" - זו מנשה בראשית, וכן
39 הוא אומר: "עשה גדלות עד אין חקר". ו"הגבורה" - זו יציאת מצרים, שנאמר "וירא ישראל את ה' הגדלה" וגו'. ו"התפארת"
40 זו תפא ורכנה שעמרו לו ליהושע, שנאמר: "וידם השמש וירח עמד" וגו'. ו"הנצח" - זו מלכותה של רומי, וכן הוא אומר "ויו נצחם
41 על גבוי" וגו'. ו"ההוד" - זו מלכות נחלי ארנון, שנאמר "על פני יאמר בספר מלכותה" את ויח בסופת" וגו'. "כי כל פשמים
42 ובארץ" - זו מלכות סיסרא, שנאמר "מן שמים נלחמו הפוכבים ממשלותם" וגו'. "לך ה' הממלכה" - זו מלכות עמלק, וכן הוא
43 אומר: "כי דע על סם יהו". ו"המנשא" - זו מלכות גוג ומגוג, וכן הוא אומר: "הניי אלוד גוג נשיא ראש משך ויחבל". לכל לראש
44 - אמר רב חנן בר רבא אמר רבי יוחנן: אפילו ריש גריתא מן שמאי מנו ליה. במתניתא תנא משימה דרבי עקיבא: "לך ה' הגדלה"
45 - זו קריעת ים סוף, ו"הגבורה" - זו מפת כבודו, ו"התפארת" - זו מפת תורה, ו"הנצח" - זו וירשלים, ו"ההוד" - זו בית המקדש.

ברוך

ברוך מצבי גבול אלמנה - כגון בישוב בית שני. אמאי - קא מתנתח. נפל ליה בתלא - שנפל לו ונעשה תל. דיו לעבר שיהא כרכו - שדריז בית המקדש חרב, שהוא ביתו של הקדוש ברוך הוא. כבלי אור - וסתם כל לאור שנים עשר חרש משתבח מן הלב, ידאוש בעלים לאור שנים עשר חרש בפרק 'אלו מציאות' (ב.ה.א.) מי שמנא כלי או שום מציאא חיוב להכירי שלש רגלים, ואם נמצא אחר הכותב צריך להמתין ולהכירי בפסח ובעצרת ובחג, ודיעוה שנים עשר חרש, ושוב אין צריך להכירי. אמי חלק ושתייהו - דלארז שלשים יום הוה. מהמבטא ליראיו - רוב חנינא דחכים טפי. בהקנים - ליטניטלי'ש, כדעביד. כוש - שחור הרבה, גיחור - ארום הרבה, ברש בלע. לוקון - לבן יותר מדאי. קפח - חרש

הרואה חבירו אחר שלשים יום אומר 1
שהחינו - אומר רבני יצחק 2
דוקא חבירו החביב עליה אבל בשני אחר - 3
לא. וילון הוא דמקדע ומחוי נהורא ברקיע 4
- לפי הענין משמע דבא רב הונא לתרץ 5
דלא עבר כסלא, ולא קא אמנתיהו לפרוש 6
מאי זיקן. דואר רב אשי בדבריהו קא אשינאי 7
דלא עבר כסלא, ודלא כפרוש שרי. 8

תנו רבנן: הרואה בתי ישראל, בישובו - אומר: 'ברוך 1
מציב גבול אלמנה'. בהורגנו - אומר: 'ברוך דין 2
האמת'. בתי אמות העולם, בישובו - אומר: 'בית נאים 3
יסח ה', בהורגנו - אומר: 'אל נקמות ה' אל נקמות 4
הופיע'. עולא ורב חסדא הוו קא אולי באורחא, בי מצו 5
אפתחא דבי רב הונא בר גלילאי, נגר רב חסדא ואנתה. 6
עולא ליה עולאי: אמאי קא מתנתח? והאמר רב: אנתה 7
שוכרת חצי גופא של אדם, שנאמר: 'ואתה בן אדם 8

האנח בשכרו מתינו' וגו', ורבי יוחנן אמר: אף כל גופא של אדם, שנאמר: 'ואתה בי יאמרו 9
אלך על מה אתה נאנח ואמרת אל שמועה כל לב' וגו' אמר ליה: הכי לא 10
אתנח? ביהא דהוה בה שיתין אפיתא בימא ושיתין אפיתא בלילא, ואפין לכל מאן דצריך. 11
ולא שקל דא מן ביסא, דפבר: דילמא אתי עני בר טובים, ואדמטו ליה לכיסא קא מכסף. 12
והו, הוה פתחין ליה ארבע כבי לארבע רוחתא דעלמא, וכל דהוה עילי כפין נפיק בי שבע. 13
הוה שרו ליה חפי ועשרי בשני בצורת אבראי, דכל מאן דכסיפא מילתא למשקל בימא אתי 14
ישקיל בלילא. השתא נפל בתלא, ולא אתנח? אמר ליה, הכי אמר רבי יוחנן: מיום שחרב 15
בית המקדש נגזרה גזירה על פתיהו של דריקים שחרב, ש'באנו ה' צבאות אם לא 16
בתים רבים לשפתי דהו גולים ומכבים מאין ואיש'. ואמר רבי יוחנן: עתיד הקדוש ברוך הוא 17
להחיות לישובו, שנאמר: 'שיר המעלות לדוד המלכים בה' בטר ציון, מה רבי ציון עתיד 18
הקדוש ברוך הוא להחיותו לישובו, אף פתיהו של צדיקים עתיד הקדוש ברוך הוא להחיותן 19
לישובן. חזיה דלא מיטבע דעתיה, אמר ליה: דיו לעבר שיהא פרבו. תנו רבנן: הרואה קברי 20
ישראל - אומר: 'ברוך אשר יצר אהבים ברוין, ון אהבים ברוין, וכלכל אהבים ברוין, ואסף אהבים 21
ברוין, ועתיד להקימם ברוין'. מר בריה דרבנא כמיים בה משמיה דרב נתנן: 'וידע מספר 22
מולכם, והוא עתיד להחיותכם ולקים אהבים, ברוך מתיח המתים'. קברי נגרים - אומר: 'בשעה 23
אמנם' וגו'. אמר רבי יהושע בן לוי: הרואה את חבירו לאחר שלשים יום - אומר: 'ברוך 24
שהחינו ויחינו והענינו לזמן הזה', לאחר שנים עשר חרש - אומר: 'ברוך מחיה המתים'. 25
אמר רבי: אין המת מתפתח מן הלב אלא לאחר שנים עשר חרש, שנאמר: 'ושפחתו כמת 26
מלב היתיה ככלי אובד'. רב פפא ורב הונא תריה דרב יהושע הוו קאלין באורחא, פגעו ביה 27
בגרב הנינא בריה דרב איקא, אמר ליה: בתי דהינדן בריבין עלק תרתי: 'ברוך אשר חלק 28
מהמכתו לראיו' ו'שהחינו'. אמר ליה: אנא נמי, בין דהותיבניו השבתניכו עולאי פשתין רגון 29
בית ישראל, ובריבא עליינו תלתא, הנך תרתי ו'ברוך חכם הרוים'. אמרו ליה: חכמתו פולי 30
האי? והבי ביה עיניהו ושכיב. אמר רבי יהושע בן לוי: הרואה את הפקנים - אומר: 'ברוך 31
משנה הבריות', מתיבי: דאח את החשי ואת הגיחור ואת הלוקון ואת הקפח ואת הננס ואת 32
הרנגוק - אומר: 'ברוך משנה את הבריות', את הקטע ואת הסומא ואת פתיהו הראש ואת 33
החגר ואת המופה שחין ואת הפקנים - אומר: 'ברוך דין אמת'! - לא קשיא, הא - ממעו אמו, הא - בטר דאיתליד. דיקא נמי, 34
דקתני דומיא דקטע, שמע מינה. תנו רבנן: הרואה פיל קוף וקפף - אומר: 'ברוך משנה את הבריות'. ראה ברית טובות ואלילות 35
טובות - אומר: 'ברוך שפכה לו בעולמו'. על הדיקון - מאי זיקון? אמר שמואל: רבי עקיבא 36
דישקא כשביב דהתדדעא, לבר מוכבא דשביט דלא ידענא מאי ניהו ונמי זיקון? אמר שמואל: רבי עקיבא 37
קא חנינ דעברי! וזיה הוא דעבר, ומתחיו דעבר איהו. רב הונא בריה דרב יהושע אמר: וילון הוא דמקדע, דמגלגל ומחוי נהורא 38
דרקיע. רב אשי אמר: מוכבא הוא דעקר מתיא גיסא דכסלא, וחיו ליה תבריה מהך גיסא ומיבעיהו, ומחוי כפאן דעבר. שמואל רמי: 39
מתוב 'עשה עש כסיל וכמה', ונתוב 'עשה כמה וכסיל'. הא כיצד: אלמלא קמה של כסיל - לא נתקיים עולם מפני ציהה של 40
כמה, ואלמלא ציהה של כמה - לא נתקיים עולם מפני קמה של כסיל. וגמירי, אי לאו עקבא דעקרבא דמינה בטר דיינו - כל 41
מאן דהוה מרקא ליה עקרבא לא הוה חי. ותינו דקאמר ליה רתמנא לאיב: 'התקשר מעגלות כימה או משכות כסיל תפתח'. מאי 42
ד'מימה'? אמר שמואל: כמאה ככרי. אמרי לה דמכוכבי, ואמרי לה דמבדרין. מאי 'עש'? אמר רב יהודה: זוזא. מאי ויתא? אמרי 43
לה: זב טלה, ואמרי לה: רישא דגולאי. ומסתברא כפאן דאמר זב טלה, דכתבי: 'ועש על גינה נתחם'. אלמלא חסדה, ומתחיא 44

על הרוחות אומר "שכחו וגבורתו מלא עולם" - ירושלמי: מתניין - כשבאים
 בעם, אבל כשבאין בנות - אומר "ברוך עושה בראשית".
 הלכך נמרינו לתריותיו. אומר רבינו יצחק: דאין תחמיין בברוך בברכה זו. והכי
 מברך - "הרואה דף ה' אליהו מלך העולם נאמן בבריתו וקיים שבעתו
 וחברי הברית".
 רבא אמר החם מברך "שכחו וגבורתו מלא
 עולם" ערשה מעשה בראשית" -
 פירושו: אומר או האי או אהי אהי שירצה.
 וכן פירש רב אלפס.
 הלכך נמרינו לתריותיו - רוב ההודאות
 וכל ההודאות. לפיכך תקוני בשבתם
 אחר וסל הברכה "ברוך אתה ה' אל מלך
 גדול בתשבות אל ההודאות",
 תשוב

הקדוש וברוך הוא לתהוין לה, וישמע על בניה נגהם." ועל הנועות" מאי "נועות"?
 אמר רב קטינאי: גוהא. רב קטינאי היה קאמיל אארקא, בי מטיא אפתחא דבי אובא מטיא גנה
 גוהא. אמר: מי דעו אובא מטיא האי גוהא מהו? רמא ליה קלא: קטינאי קטינאי, אמאי אובא
 דענא? בשעה שהקדוש ברוך הוא זוכר את בניו ששריים בצער בין אמות העולם מוריד
 שמי דמעות לים הגדול, וקולו נשמע מסוף העולם ועד סופו, והיינו גוהא. אמר רב קטינאי:
 אובא מטיא רביב הוא, ומיליה כריבין, אי הכי - גוהא גוהא מיבעי ליה! ולא היא, גוהא גוהא
 עבד, והאי דלא אודי ליה - כי חיבי דלא לטיעי פולג עלימא אבתריה. ורב קטינאי דידיה אמר:
 סופק פפוי, שנאמר: "וגם אני אפה כפי אל פפי והינחתי חמתי". רבי נתן אומר: אנהא מתאנא,
 שנאמר: "הינחתי חמתי כם והנחתי". ורבנן אמרי: בועט פרקע, שנאמר: "תחדד פרקעם
 ויעת אף כל שביי הארץ". רב אחא בר יעקב אמר: זוזק את רגליי תחת כפאי הקבוד, שנאמר:
 "בה אמר ה' השמים כסאי ורגליו הרם רגלי". ועל הרעמים" מאי "רעמים"? אמר שמאי:
 עניי בגלגלא, שנאמר: "קול רעמד בגלגל האירו ברקום תבל רגהו ותרעש הארץ". ורבנן אמרי:
 עניי השמיים מיא להדרי, שנאמר: "קול תתו המון מים בשמים". רב אחא בר יעקב אמר:
 ברקא תקיפא דבריי פגענא, ומתבר גווי דברוא. רב איש אמר: עניי תחלויל מתחליל, ואתי
 ויקא ומלכא אפמייהו, דמי מוקיא על פוס דני. ומסתברא כרב אחא בר יעקב - דבריי ברקא
 ומנמי עניי, ואתי מתרא. ועל הרוחות" מאי "רוחות"? אמר אבוי: ועפא. ואמר אבוי: גמיר,
 דעפא בליליא לא הוי. והא קא חוין דהוי! - ההוא דאתחוליי בימא. ואמר אבוי: גמיר,
 דעפא תרתי שעי לא קא, לקיים מה שנאמר: "לא תקום בעתום צרה". והא קא חוין דקא?
 אמר רבא: ואתי מתרא. ועל הברקים אמר "ברוך שפחו אשמי מלא עולם". מאי "ברקים"?
 אמר רבא: ואתי מתרא. ואתי מתרא. ואתי מתרא. ואתי מתרא. ואתי מתרא. ואתי מתרא. ואתי מתרא.
 בקרן מקבירא ואתי מתרא. ואתי מתרא. ואתי מתרא. ואתי מתרא. ואתי מתרא. ואתי מתרא.
 למה נקרא מיה - למבעי רחמי. והני מילי - בליליא, אבל בצפרא לית בהו מששא. אמר רבי
 שמואל בר יצחק: הני עניי דצפרא לית בהו מששא, דתיבי: "ותסדקם בענן בקר" וגו'. אמר
 ליה רב פפא לאבוי, הא אמרי אינשי: פד מתמח קבי מיתרא, רב מיתרא, מוז שיקד וגני לא
 קשיא. הא - דקטר בעיקא, הא - דקטר בענני. אמר רבי אלכסנדרוי אמר רבי יהושע בן לוי: לא
 דלחין בבקר דין דך מטר. לך אנא אומר -
 חמר הולחן ממוקס למקום להביא תבואה -
 מוז שיקד וגני = כפול שך תחתי ותשן
 עיל. ולי תלך אנא ונאה להביא תבואה, לפי
 שדחיה הרוסם בלול בשביל הגשם. וכו' גרסין
 הא דקטר בעיקא - נתקשרו השמים בעב
 עבה אז טוב, כי ירד גשם רב. את קטר
 בעננא - מוז קלוש, הוא ענן בקר שדין
 ממש. צריך שיפול על פניו - לפי שהוא
 מראה כבוד ה'. כריך ותני - במלוח
 עושה בראשית" ברוך שכוהו עולם.
 כריך וזו למלוחו חרדא כבא, ועל מלוח שתי
 ברכות הללו. על הרוס - לא מצוי לברכי
 מלא עולם" שאין במקום אחד, אלא כל
 אחד ואחד במקומו. אויפ ברוך עושה
 בראשית - שך הייתה ברייה, ואחר כך
 כסוהו עננים. אמתא = רוח צפונה.
 בתקופתה

כמרא דמריף - דבר שהוא חסר וחסמונה נמופו עששאוהו בנוס ומתוויזי כמכה
 בקורנס. מריפא דמריף = מוכה בהכאות, כמו ביצה טרופה. לישנא אחריתא דמתחזיא
 כדטרפא מטרף נדבך דיה, ועשאו סתפין כמין חיבור. והאי דאמאי - עיש אחר כימה.
 דאמאי לה רב לי בני - שני כוכבים שלי. וליהדר - לכימה ארתן כוכבים עצמן
 שטלס הימנה. נוהא - בלשונם קורין ריעדת
 הארץ נוהא. אובא מטיא - בעל אוב של
 עצמות עושה כשוף בעצמות המת. "טמאי"
 - עצמות. ודומה לו במסכת בלום: בית מלא
 טמאי. ופירש רב האי: מלא טמאי - בית
 שהוא מלא עצמות. והביא ראיה על זה
 מבראשית רבה. דרעני "ארוינס שרש
 טמאי" - רדיניו שדוק עצמות. ואין ספק
 אוב טמא - שאין לו הלשון. ענא נוהא -
 ותגעו, ותרעש, כלומר: תדעלע הארץ מאד
 מאד. ענא נוהא - חרד מילתא דהיא, וכן
 הלשון. נוהא טמאי טמאי ליה - שני פעמים
 היה זה להודיענו כגדר שתי דמעות. סופק
 פפוי - ונאמרו קול חמונתע הארץ.
 שמיניו שכפוי סופק שנאמר "גם אני אפה
 כפי אל כפי" (יחזקאל כא). אנהא מתאנא -
 ונאמרה אנהא מרעיד הקרקע, ומצינו
 שנמתאנא שבאמר "והינחתי חמתי כם"
 (יחזקאל כא) כביכול כאדם שיש לו חמה
 ומתאנא ומתאנח דעתו ועושה לו נחת רוח
 ותנחמת - אנהא על הרעה ששישית לתן.
 חרד כדוכיבס ענה - שדורך ובוטש ברקיע.
 ואתי הרוס גמיל - כגון שדחה תחת כפי
 הברד ומגיע מעיטו עד לארץ, שהיא הרוס
 רגלי. עניי בגלגלא - עניי מתחופפין
 ומתחבקין, ועשמי הקול. לשון אחר: העניי
 פוגעין בגלגל ומתגלגלות עם הגלגל בעל
 כרמם. ואתו הקול היינו רעמים - ברקא
 ברקס על אש. ומתבר גווי דברוא - ואתו
 הקול היינו רעמים. הוי = גלגלי חכיות
 של כתר. תחלויל מתחלילי - עניי ומנשב
 זקא עלייהו, והיינו רעמים. מנמי עניי =
 הומות העננים. וקפא = סופטרוביי. ברקא
 = אישולריא, לשון מברק - נהר. ברקא
 = יורה. = שלא הברק אלא פעם אחד.
 וברקא חוריא וברקא יזקתא כוליה קשין
 - שאינם של ברכה. דסלקן חרדא לאפי
 בחרתה - ואתי עננים פוגעים זה את זה. עני
 בקר - לא כותב. כד פתח בני מטרא בר
 מטרוא מוז שיקד וגני - אם כשפתח
 דלחין בבקר דין דך מטר. לך אנא אומר -
 חמר הולחן ממוקס למקום להביא תבואה -
 מוז שיקד וגני = כפול שך תחתי ותשן
 עיל. ולי תלך אנא ונאה להביא תבואה, לפי
 שדחיה הרוסם בלול בשביל הגשם. וכו' גרסין
 הא דקטר בעיקא - נתקשרו השמים בעב
 עבה אז טוב, כי ירד גשם רב. את קטר
 בעננא - מוז קלוש, הוא ענן בקר שדין
 ממש. צריך שיפול על פניו - לפי שהוא
 מראה כבוד ה'. כריך ותני - במלוח
 עושה בראשית" ברוך שכוהו עולם.
 כריך וזו למלוחו חרדא כבא, ועל מלוח שתי
 ברכות הללו. על הרוס - לא מצוי לברכי
 מלא עולם" שאין במקום אחד, אלא כל
 אחד ואחד במקומו. אויפ ברוך עושה
 בראשית - שך הייתה ברייה, ואחר כך
 כסוהו עננים. אמתא = רוח צפונה.
 בתקופתה

1 **הטוב** והמטיב. אבל אשינו לחם ואשינו בשר - אין מברכין הטוב והמטיב.
 2 דדווקא איין דאית ביה תרתי, דסעדי ומשמח - מברכין הטוב והמטיב, אבל
 3 בשר ולחם. אל ויפרש רבנו שמואל בן מאיר בעיניו פסחים (קא.א.) דדווקא
 4 כשהארוג משובח מברכים הטוב והמטיב, אבל בכיזאב בו - לא. אך בירושלמי
 5 דריבני מברכין, אבל רבי אבהו בר רב הונא
 6 צריך לברך על מין חדש וישן. שינוי מין אינו
 7 צריך לברך, שינוי מקום צריך לברך, והסח
 8 הדעת כשקום. משמע דדוק ארבעה דברים
 9 ישן - עדיף טפי. ורבנו הם פרש: דאפילו
 10 אין התורה חייבת חסד, ומי שישלח את רבו על כל
 11 לגביעתא אחר מדיאי מטיבין הטוב הרבי על כל
 12 חבית וחבית שזיה תחת חבית מברך "הטוב
 13 והמטיב": ומשמע דלא קפיד אה הארוגין
 14 משובח אלא אם. אף על גב דישן אידך
 15 בסוף. מכל מקום נימא דרבי פליגי עליה
 16 ולפרוש רבנו שמואל בן מאיר יעמידנה
 17 ליה דרבי כימסופא אם הארוגין וכו'. ומספק
 18 ויהי דה מברך על כל אחד משאר מושבו הוא.
 19 אך רבנו תם מפרש דעובדא דרבי בא דחלק
 20 בדפרישי. ויש מפרשים דהואו חדש וישן
 21 מיידי בברכת "בורא פרי הגפן" דומא איברא
 22 מקום דבתר הכי, אבל לא מציען בן גונמא
 23 שלט.
 24 **התם** דאיכא בני תבורה דשתו בחדיה -
 25 ודא דרין אמ אשתו ובני עמי. אבל
 26 יחיד לא. ואפלו שהחינו אין מברך יחיד על
 27 שינוי מין. וכן אף אשכחן דרין שומכר שהחינו
 28 בן צרתא. וכל פרי דהוה כשאלכו מברך
 29 "שהחינו" כארומינין בסוף "דבש מעיבין"
 30 (עירובין מג.ו.) ורבי יוחנן אמר אפילו קנה
 31 כיזאב בתם - אפלו קנה כרבי יוחנן אליכא
 32 ולשעז בתרא אפלו קנה חדר קנה ליתיה
 33 כלם חדשים כיזאב באלו - צריך לברך.
 34 קדימא לן כרבי יוחנן לגבי דרב מכל שני
 35 ולגבי רב הלכתא כוחיה. ואומר רבנו
 36 יצחק דוקא בגבידים חשובים דמיא דבית
 37 חדש וטק כלים חדשים, אבל שאינם חשובים
 38 כל כר כמו מנעלים אנפלאיות חלוק וכיזאב
 39 ברוך - אין צריך לברך. בירושלמי, הא - דחאו
 40 חייה בר אבא: לא סוף דברים חדשים, אלא
 41 אפילו שחקים כאילו חדשים. לן - אומר
 42 בשם רבי יוחאי בר אבא אמר: קנה - עובד
 43 "שהחינו", נותן לו - אומר "הטוב והמטיב";
 44 לבש גבידים - אומר "מלכש ורומיט";
 45 וערך עין גונמא שלנו לא אשכחן הטוב
 46 והמטיב אלא בדאיכא אחריתא בחדיה.
 אשך

1 בתקופתה - מקום שהיא חוזרת שם לתולתה דיקפה, דא שעת תולית המאורות,
 2 ומאו התולית להקיף ולשמח. אימת הוי - אומה בתקופת קאי. כל עשרים
 3 ושמונה שבוע - של תקופת ניסן, שבסוף עשרים ושמונה, בשחור מחזור גדול של
 4 חמה להיות תקופה נופלת בשעת רביעית המאורות, שבחאו היא שעת תולית -
 5 רביעית. באורחא נהליה גזר ארבע על
 6 שדעריב שמשו של שלשים שבבת ותחיל
 7 לרביעי. נהוי ל, ליל, כארבע ב'פסחים'
 8 בשמעתא קמייתא (כ.א.) דאיכא רבנא דקרי
 9 לליליא נהדי. שבתאי - שם שעה ראשונה
 10 של ליל רביעי, שבאותה שעה נצלו מאורות.
 11 ושבע שעות הן וזוהרת הלילה שלם חביל.
 12 תמצא בהקף סדרן של עולם שימי שעות
 13 תחלת תולית: כביש' צדק, מוצאי שבת
 14 כזכב. תחלת ליל שני - צדק, תחלת ליל
 15 שלישי - נהוג, תחלת ליל רביעי - שבתאי,
 16 תחלת ליל חמישי - חמה, תחלת ליל ששי
 17 לבנה, תחלת ליל שבת - מאדים, וסוד
 18 תחלת תולית ליל השחר: הל'ם כביש'.
 19 ותקופה מושכת מחברתה שבע שעות
 20 ומצדה. כלומר מתארתא אתר היום והשעה
 21 שפעלה בה חברתה שבע שעות ומצדה. הרי
 22 שלשים שעות לארבע תקופות. הרי יום
 23 ורביעי לשנה. לארבע שבוע - תחמה ימים.
 24 למדת שאין תקופה נופלת בתחלת הלילה
 25 אלא לטוף ארבע שבוע, שהוא מחזור קטן.
 26 ושבעה מחזורים קטנים - למחזור גדול.
 27 וסימנין דרבי הגאון, הרי שאינה באה
 28 לתחלת ליל רביעי, אלא מעשרים ושמונה
 29 שבוע לעשרים ושמונה שבוע. בראש כל
 30 מחזור קטן באה לתחלת הלילה, ובראש
 31 מחזור הגדול באה לתקופה הראשונה שהוא
 32 תחלת ליל רביעי. אבשרא דבבל אומר "בין
 33 עושה בראשית" - קים להו שלא נשלחה
 34 פרת למכוב על ידי אדם שמש ולעולם
 35 בלא משם ולמטה הסיביתו וכן אדם דרך
 36 אחרת. והאינא דשינוי פראס - מלמעלה
 37 לגשו, אין מברך עליו עושה בראשית" אלא
 38 מאידי דקריא לתת. אידי דקריי שם מחם
 39 שזאג על הפרת. חוין - חריפין מין ומלין
 40 לשקול במאונס, וטובים לשתות שאין
 41 מבידיין את הגוף. הכי גרסינן: ואפי' דניחור
 42 משום ומשמיש בינמא - למיכר ברוך
 43 ארומין כארומינת היום, ורש בלעז. גידיד
 44 עיניו - עיניהם גרים ועינם. מציצא חתן
 45 לרקדא בלה - שדומים בקבוצין על הארץ,
 46 וכשהטפה נופלת עליהן טפה החתונה בולטת
 47 לשמם שטמן שטמן - ששדורו לאמר
 48 יקראתם בבללה, אומר "הטוב והמטיב";
 49 אתה פרטא - מודים אנחנו לך. אתה מציצא
 50 "הטוב והמטיב". אתה ליה אריקא - הטוב
 51 והמטיב. שחייב לך. נבא בית חדש - וסכולו
 52 "הטוב והמטיב". שילו ושלל אחרים -
 53 "הטוב והמטיב". הכי גרסינן: והתנן בנה בית
 54 חדש וכו' - לא קשיא, ואל דאת ליה
 55 שותפת אל דלית ליה שותפת. ואל גרסינן
 56 אלא דא דאת ליה אריקא. שילעא הכי פירוש
 57 חירואג שדעין קאי בדרכיה. מודים אנחנו
 58 - בדילת ליה אריקא. "הטוב והמטיב" -
 59 בראת ליה דקא קשיא לך אל בית חדש
 60 אומר "שהחינו" - לא קשיא, הווא דבנה
 61 בית חדש שאין לו שותפת בה עליה מברך
 62 "שהחינו" אבל משמים בראת ליה אריקא -
 63 טובה שיש לו שותפות בה היא, שדרי כל מי
 64 שיש לו פרקע שותף עמו בטובה זו. והתניא - מביחזתא. קצרו של דבר - כלומר כללו של דבר. ולכספא הוא אומר הטוב והמטיב -
 65 ירושה מאביה, שכן בשרוהו ממו אביו וירשה, כלומר: הניח בנסיים. שינוי מין - שעה מין בסעודה והביאו לו מין אחר טוב מן הראשון - אין צריך לברך "בורא פרי הגפן". שינוי
 66 מקום - יצא ממנו והלך אתו והביאו לו מין. רבי יוחנן אמר אפילו יש לו ביזאב בן - מירושה. הואיל ולענין קניה חיה הוא אצלו - צריך לברך.
 דקנה

34 ויה תנן: ינה בית חדש וקנה פלים חדשים - אומר: "ברוך שהחינו והגיענו למין הזה",
 35 שלו ושל אחרים - אומרי: "הטוב והמטיב" - לא קשיא, הא - דאת ליה שותפתו, וקנינו
 36 דלית ליה שותפתו. והתניא: קצרו של דבר, על שלו הוא אומר: "ברוך שהחינו והגיענו"
 37 על שלו ועל של חבירו אומר: "ברוך הטוב והמטיב". וכל היכא דלית לארתיא ביהדיה
 38 לא מברך "הטוב והמטיב"? - והתניא, אמרו ליה: ולדה אשתו וכו', אומר "ברוך הטוב
 39 והמטיב"! - התם נמי, דאיכא אשתו ביהדיה, דניחא לה מברך. תא שמע: מת אביו והוא
 40 וירשו, בתחלה אומר: "ברוך מין האמה", ולכספא הוא אומר: "ברוך הטוב והמטיב"! - התם
 41 נמי, דאיכא אחי דקא ריתו ביהדיה. תא שמע: שינוי מין אינו צריך לברך, שינוי מקום צריך
 42 לברך. ואמר רבי יוסף בר אבא אמר רבי יוחנן: אף על פי שאמרנו שינוי מין אינו צריך לברך,
 43 אבל אומר: "ברוך הטוב והמטיב"! - התם נמי, דאיכא בני הבגדי דשתו ביהדיה. "כנה בית
 44 חדש וקנה פלים חדשים" וכו'. אמר רב הונא: לא שנו אלא שאין לו ביזאב בן, אבל יש
 45 לו ביזאב בן - אינו צריך לברך. ורבי יוחנן אמר: אפילו יש לו ביזאב בן - צריך לברך.
 ככלל

1 (ב.ב.ב.) סגול דומה לסגול של ים, ומתחילתו ולא היה אלא שנוצק. משל לאדם
 2 שסטר את חמירו והחזיר צורתו לאחוריו. ופי' מהני - תפלה לומר אפילו בתוך
 3 ארבעים יום, והלא הדיבר תלוי בחורעה תחלה. הכי גרסין: משכחת לה דמתיא.
 4 כגון שהוריעו שניהם בבת אחת. כל הדיב דורשת לה לאחא - מדרש לזרזא
 5 משמעת. מסיפיה לרשיה מרדש - מי
 6 שנקב לבו במוח ביי' - ששמועה רעה לא
 7 ירא. מברכי' תורה בתוב - "אשרי אדם
 8 מנחם תמיד" - שמא תשחבתו מלגה, שמתוך
 9 כך הוא מחזיר לשנתו תמיד. תנו רבנן -
 10 כי עזאי אמרה. דאמרו: שתיים כבסיתו ושתיים
 11 ביצאתו. לית לן בה - יודר בעצמו שלא
 12 יפשה, ואי אם פשע כבר לא יכנס במקום
 13 סגולה. כי בני ב בית המדרש. מותחיה -
 14 חמירה שהמים נפולים לתוכה, ובני אדם
 15 הורעים על בני תורה שעל ביה מבר אבית
 16 - בורעו החוקק אחד או שנים, זה בזה
 17 החוקק על מאה ואחר. היינו דרבי אחא -
 18 דבעי אדודי שתוארנטיא לשלום. שאן דרבנן
 19 של בני אדם וכו' - כלומר: לא היה להם
 20 לעסוק ברפואות אלא לבקש רחמים.
 21 החכרו

1 דקנה וחזר וקנה הדמי אין לברך - והא רבי יוחנן לא אמר עריך
 2 לברך אלא משום דלענין קניה חדש הוא. ואיכא דאמרי בו' מכלל דבי יש לו
 3 וקנה דברי חבלי לברך - דהא רב הונא לא אמר אין עריך לברך אלא דקנה
 4 וחזר וקנה, דליכא חדש כלל. אבל יש לו וקנה דאיכא חדש - מודה הוא דעריך.
 5 בין כך ובין כך - בין שיש לו בין שאין לו.
 6 הואיל ולא קנה הראשונים וכבישי קנה -
 7 עריך לברך. לא מרבי מאיר ולא מרבי יהודה
 8 - דאפילו רבי יהודה לא פליג אלא בישי לו
 9 וקנה, אבל בעת חזרו וקנה - לא. דמסקא
 10 ארעא שריטין = לימ"ץ. ממתנת המים, והיה
 11 ליה לזבל. השתא מיהא רעה היא -
 12 שמחלתת תבואה של שנה זו, ומברך ב"רוך
 13 דין האמת. ועל המוב שהיה מנין הרעה -
 14 יברך 'הטוב והמטיב', מאי היא - כגון
 15 דאשכח מציאה. שלא יסיר - הוורע, אלא
 16 יקלטו ויהיה ולה, ולאחר שלשה ימים אם לא
 17 קלט כבר וסתייא, ואין תפלה מועלת. שלא
 18 יתא נטרל - למה תעברא אשתו וכל אחר.
 19 ויהיה פחת צורתו של ראשון, דדומה לדג
 20 של ים ששמו סגול. הכי אמרין במסכת נדה
 21 לפי דף ו' ותקני: הוא הדין דלרבי יהודה, קנה וחזר וקנה -

14 נמי צריך לברך, והא דקא מפילגי' בישי לו וקנה - להודיעך פחו דרבי מאיר, דאפילו קנה ישי לו - אין צריך לברך, וכל שכן קנה וחזר
 15 וקנה, דאין צריך לברך. - ולפילגו בקנה וחזר וקנה דאין צריך לברך, להודיעך פחו דרבי יהודה! - פח דהתימרא עיריף ליה. "מקרה על
 16 הרעה" כו'. היכי דמי? - גנון דשקל בראק בארעיה, אף על גב דמבא היא לדיריה, דמסקא ארעא שריטין ושקבא - השתא מיהא
 17 קנה היא. ועיל הפוכיה כו'. היכי דמי? - גנון דאשכח מציאה, אף על גב דרעה היא לדיריה, דאי שמע גב מלכא שקיל לה מניה
 18 ורשה ויהא מילת טובה הוא. "היה אשמו מעופרת ואמר 'הי רצון שמתל בו' תרי זו תפלת שאן" ולא מהני רחמי? מתיב רב יוסף:
 19 "ואחר יקדה בת ותקרא את שמה דניה", מאי "ואחר"? אמר רב: לאחר שקנה לאה דין בעצמה ואמרה: שנים עשר שבטים עתידין
 20 לצאת מעקב, ששה יצאו ממני, וארבעה מן השפחות - תרי עשרה, אם זה וכו' - לא תהא אחותי רחל פאתה השפחות! מיך
 21 דהקבה לבה, שנאמר: "ותקרא את שמה דניה"! - אין מקבירין מעשה נסים, ואיבעית אימא: מעשה דלאה - בתוך ארבעים יום הוה.
 22 דתרגיא: שלשה ימים הראשונים - ובקש אדם רחמים שלא יסריה, משלשה ועד ארבעים - ובקש רחמים שיהא זכר, מארבעים יום
 23 ועד שלשה חדשים - ובקש רחמים שלא יהא סגול, משלשה חדשים ועד ששה - ובקש רחמים שלא יהא נפל, משהש ועד תשעה
 24 - ובקש רחמים שיצא בשלום. - ופי' מהני רחמי? והאמר רב יצחק בריה דרב אחי: איש מוריע תחלה - יולדת נקבה, אשה מורעת
 25 תחלה - יולדת זכר, שנאמר: "אשה כי תוריע וילדת זכר" - הכא במאי עסקינן - גנון שהוריעו שניהם בבת אחת. "היה כאן בדרך".
 26 תנו רבנן, מעשה ביהא חזקן שהיה כאן בדרך ישמע קול צווחה בעיר, אמר: מקבית אני שיהא זה בתוך ביתי. ועליו תפוח אומר:
 27 "משמעתה רעה לא יבין כבוד בטהרה". אמר רבא: כל היכי דדרשת להא קרא, מרשיה לסיפיה - מרדש, מסיפיה לרשיה
 28 מרדש - מרשיה לסיפיה מרדש: "משמעתה רעה לא ירא", מה פנים - נכון לבו בטהרה". מסיפיה לרשיה מרדש: "נכון לבו
 29 בטהרה" - "משמעתה רעה לא ירא", והוא תלמודא דתנה קא אויל בתריה דרבי ישמעאל כרבי יוסי בשוקא דציון, מתייה דקא
 30 מפקדי, אמר ליה: תפאה את דכתיבי: "פחדו בציון תפאים". אמר ליה: והכתיבי "אשרי אדם מפחד תמיד"! אמר ליה: ההוא דברכי
 31 תורה תתיב. יהודה בר נתן הוה שקיל ואויל בתריה דרב תמנא, אתנה. אמר ליה: יסורים בעי ההוא נגרא לאתווי אנפשיה?
 32 דכתיב "כי פחד פחדתי ואמתני ואשר ירתתי יבא לי". - והא תתיב: "אשרי אדם מפחד תמיד"! - ההוא דברכי תורה תתיב. "התבונן
 33 לברך". תנו רבנן, בבנייתו מרו אומר: "הי רצון מלפניך ה' אלתי שתכניני לברך זה לשלום", נכנס, אומר: "מודה אני לפניך ה'
 34 אלתי שתכניני לברך זה לשלום". בקש לצאת, אומר: "הי רצון מלפניך ה' אלתי ואלתי אבותי שתואציני מפרך זה לשלום". יצא,
 35 אומר: "מודה אני לפניך ה' אלתי שהוצאתני מפרך זה לשלום, וכשם שהוצאתני לשלום כך תולכני לשלום, ואתכניני לשלום,
 36 ותציעני לשלום, ותצילני מפרך כל אויב ואורב בדרך". אמר רב תמנא: לא שני אלא בפרך שאין דנין והורגין בו, אבל בפרך שדין
 37 והורגין בו - לית לן בה. איכא דאמרי, אמר רב תמנא: אפילו בפרך שדין והורגין בו, ויזמני דלא מתרגמי ליה איגש דליף ליה וכוותא.
 38 תנו רבנן, הנכנס לבית המרחץ, אומר: "הי רצון מלפניך ה' אלתי שתצילני מנה וכיוצא בו, ואל יארע בי דבר קללה וצון, ואם
 39 יארע בי דבר קללה וצון - תהא מותיה פפרה לכל עונותי". אמר אביי: לא לימא איגש הכי, דלא לפתח פומיה לשון; דאמר ריש
 40 לקיש וכו' תנא משמעת דרב יוסי: לעולם אל יפתח אדם פיו לשון. אמר רב יוסף: מאי קראה - דכתיב "מעטעס פסדום היינו לעמדה
 41 דמיננו", מאי אהדר להו נבוא - "שמענו דבר ה' קצינו סהם" וגו'. כי נפיק מאי אומר? אמר רב אחא: "מודה אני לפניך ה' שהצלתני
 42 מן האור". רבי אבהו על לבי בני, אפוחי בי בני מתוחיה, אתרחיש ליה ניסא קם על עמורא שויב מאה וחד זכרי בחד אבריה.
 43 אמר: היינו דרב אחא, דאמר רב אחא. התבונן לתקוי דם אומר: "הי רצון מלפניך ה' אלתי שיהיא עסק זה לי לרפואה ותרפואי,
 44 כי אל רפא נאמן אתה ודפואתך אמת, לפי שאין דרכן של בני אדם לרפאות אלא שנהגו". אמר אביי: לא לימא איגש הכי, דתני
 45 דבי רבי ישמעאל: "ורפא ורפא" - מקאן שניתנה רשות לרפא לרפאות. כי קאי מאי אומר? אמר רב אחא: "פרך רוב חנם".
 46 הנכנס

1 אשר יצר את האדם בחכמה. בתנומתו: וירא אליהם את האדם, אמר רבי בון:
2 בחכמה - שהתקין מנותו ויאתר כך בראו. היינו דאמר בסנהדרין בסוף פרק
3 "אחד דיני ממונת" (לח.א), לכך נברא ערוב שבת - כדי שיכנס לסעודה מיד, ועל
4 כי ששדו "אשר יצר את האדם בחכמה".

5 **מפליא לעשות** - מן יסודו דאדמירנין
6 בבראשית רבה: 'מי גדול אתה
7 ועשה נפלאות אתה אליהם לבדך', ארס
8 עשה נאד אפלו שי בו נקב מלא מרש
9 סדקת - הרוח יוצא ואינו יכול לשמור בו
10 יין ו'הקב"ה ברא בקבים נקבים באדם ושומר
11 הרוח שאינו יוצא ממנו. כ"י לשמוע קול
12 תרנגולא אומר: 'ברוך שנתן לברכה על
13 הלבדון' - והוא הדין פליא כי לא שבע
14 דאין ברכה זו אלא להנחה על הנאת
15 האורה, שהרגל מבין אותו נהנה מן
16 האור. כ"י פרס סודיא על רשיה - והוא
17 הדין לכל כובע ולכל כלי. ודוקא שבנהו
18 אבל לא אילו נהנה כגון שנהו
19 שוכב על משנה - לא יברך לא זו, ולא
20 'מלביש ערומים', ולא ברכות כיוצא בזה.
21 כיון שלא נהנה כדשמיטה פרק שמיטה
22 דמגילה (כ"ד), גבי מי שלא ראה מאור
23 מימיו, דכילי עלמא בעי שידנה מן האורה.
24 **אשר אדם** במצותיו וצונו להניח תפילין -
25 כיון הדלתא והנחת בורעו י בלברך
26 להנחה. אבל בשל ראש מברך 'על מצות'
27 ולא להניח, שכבר התחיל והניח אחד מהם.
28 ובפרק אהרן (פ' מנחות ל"א) אמר: לא ש
29 - מברך אחת, ח - מברך שתיים. פרש
30 הקונטרס: דעל שתי תפילין קאמר, דמברך
31 ברכה אחת על שתיהן בלא סח בניהם.
32 ודוחק לומר דלא הורעבו סח בניהם
33 ד'להניח' רעל מצות' אלא כשחש ועבר
34 בעירה. כל מירש רבינו תם: דעל של ראש
35 שאזא גבר משה ועיקר, ודש בה אביבה
36 בתים וש"ן - מברך 'על מצות'. אבל סח -
37 חתור ומברך שתים על פי ראש, וכן
38 כשישטא אדם דאנומים. ולפירוש רבינו ש
39 גבי סח מברך שתים, אם בניח של ראש לבד
40 - דאין מעבידין או את זה - מברך שתים על
41 של ראש בלבד. ומה שלא הוכיח הגמי על
42 של ראש בלבד מברך שתים - לפי שאין
43 רגילות כלל להנחה בו ולא זה, והתפילין בו
44 בר חבו גמירי (בבא מציעא כ"ט). וכן פירש
45 רבינו תם בתשובותיו, וכן רבינו אלחנן בסוד
46 תקון הפלה שבו כתב כן.

1 התכבדו וכו' - אל המלאכים המלוים אותו הוא אומר, שאומר (תהלים צא) 'כי
2 מלאכיו יצוה לך'. שאם יפתח - אחד מהם - מן החללים, כגון הלכ או הברס או
3 המעים. או אם יתם אחד מהם - מן הנקבים התפוחים, כגון נפתח או החוטם
4 פי דתובעת. 'יפתח' קאי אהללים, 'יתם' קאי אנקבים. קצירי - חולים. רופא כל
5 בשר' - כנגד הדיצ'ה, שהיא רופאת כל
6 הנקו, ומפליא לעשות - כנגד שהתקן הלול
7 כמו נאר, והנאר הזה איש בו נקב אין הרוח
8 עומד בתוכו, והקדוש ברוך הוא ברא את
9 האדם בחכמה וברא בו נקבים נקבים הרבה,
10 ואף על פי כן הרוח בתוכו כל ימי חייו, וזו
11 היא פליאה חכמה. והנא מפתי שלמה -
12 שלא היה פסול ורשע בוועי. לשבוי =
13 תרנגול, דאיכא דתבאנא דקרו לה תרנגול שבי
14 כדאדמירנין ביראש שמיטה (כ"ד). הכי דרסנין:
15 אלימא כשע שמברך על תשובה השוכב
16 והמטיב' כך מברך על הרעה השוכב
17 והמטיב', והדגון על בשרות טובות השוכב
18 והמטיב', ועל שמועות רעות אומר 'ברוך
19 דיין האמת'. לקבולינהו כשפחה - לברך על
20 מדת פורענות בלבב שלם. אלהים - לשון
21 דיין, כמו 'עד האלהים יבא דבר שניהם'
22 (שמות כ"ב) וכת בירכא - וכן אשדח. הוה
23 כהיהו תירגולא - להקדשו משנה. הכל

1 **הנקבים לביה הכפסא אומר:** "התקברו מנוקבים קדושים
2 משרתי עולוין, תנו קבוד לאלהי ישראל, תרפו מפני עי
3 שאנכם ואעשה רצוני ואבא אליכם". אמר אביו: לא
4 לימא אינש הכי, דלימא שבקי ליה ואילו. אלא לימא:
5 "שמרני שמרנו, עורוני עורוני, סמכני סמכוני, המתינו
6 לי המתינו לי, עד שאנכם ואצא, שבני דרנן של בני
7 אדם". ופי' אומר: "ברוך אשר יצר את האדם
8 בחכמה, וברא בו נקבים נקבים חללים חללים גלוי וידוע
9 לפני כפא כבודך שאם יפתח אחי מהם או אם יפתח
10 אחר מהם אי אפשר לעמוד לפניך". מאי חתימ? אמר
11 רבי: "והפא חולים". אמר שמואל: קא שניהו אבא לכולי
12 עולמא קצירוי אלא: "רופא כל בשר". רב ששת אמר:
13 'מפליא לעשות'. אמר רב פפא: הלכך נגמרינו
14 לתפילייהו "רופא כל בשר ומפליא לעשות". הנקבים לישן
15 על משנהו אומר מ'שמע ישראל' עד 'והיה אש שמעו'.
16 ואומר: "ברוך המפיל חבלי שניה על עיני ותנומה על עפעפי ומאור לאישון בת עין, ויהי רצון
17 מלפניך ה' אלהי שמישביני לעולם, ותן חלקי בתורתך, ותרגילני לדין מצוה, ואל תרגילני
18 לדין עבדך, ואל תביאיני לדין תשא, ולא לדין עון, ולא לדין נסיון, ולא לדין ביוון, ואל תשלשני
19 יצר טוב ואל ישלשני בי יצר הרע, ותצילני מפגע רע ומחללים רעים, ואל יבהלניו חלומות
20 רעים והרהורים רעים, ותהא מפתי שלמה לפניך, והאר עיני פן אישן המות, ברוך אתה ה'
21 המאור לעולם כולו בכבודו". כי מתערך אומר: 'אלהי, נשמה שנתת בי מחורה, אתה יצרתה
22 בי, אתה נפתחת בי, ואתה משמרה בקרבי, ואתה עתיד ליטלה ממני ולהחיותה בי לעתיד
23 לבא, כל זמן שהנשמה בקרבי מודה אני לפניך ה' אלהי ואלהי אבותי, רבון כל העולמים און
24 כל הנשמות, ברוך אתה ה' המחזיר נשמות לפגרים מתים". כי שמע קול תרנגולא לימא:
25 "ברוך אשר נתן לשבוי בינה להבחין בין יום ובין לילה". כי פתח עיניה לימא: "ברוך פוקח
26 עוריים". כי תרין ותיב לימא: "ברוך נתני אסורים". כי לבש לימא: "ברוך מלביש ערומים".
27 כי נתן לימא: "ברוך זוקף כפופים". כי נתיח לימא: "ברוך רזקע הארץ על השמים".
28 כי סמני לימא: "ברוך המכני מצערי נבר". כי פים סמניא לימא: "ברוך ששעיה לי כל צדתי".
29 כי אסר המינויה לימא: "ברוך אוזר ישראל בגבורה". כי פרים סדקאי על רישיה לימא: "ברוך
30 עומר ישראל בתפארה". כי מעטפ בציצית לימא: "ברוך אשר קדשנו במצותיו וצונו להתעטף
31 בציצית". כי מנח תפילין, אדריעה לימא: "ברוך אשר קדשנו במצותיו וצונו להניח תפילין".
32 ארישיה לימא: "ברוך אשר קדשנו במצותיו וצונו על מצות תפילין". כי משי ידיה לימא: "ברוך
33 אשר קדשנו במצותיו וצונו על נטילת ידים". כי משי אפיה לימא: "ברוך המעביר חבלי שניה

34 מעיני ותנומה מעפעפי, ויהי רצון מלפניך ה' אלהי שמישביני בתורתך, ודבקני במצותיך, ואל תביאיני לא לדין עון
35 ולא לדין נסיון ולא לדין ביוון, וכף אי יצר' להשתעבד לך, והתקני מאדם רע ומחבר רע, ודבקני ביצור טוב והחבר טוב בעולמך,
36 ותניני דיום ויבגל לי לא לחן ולהסר את עיני ובעיני לא רואי, ותגמלי חסדים טובים, ברוך אתה ה' גומל חסדים טובים לעמו
37 ישראל". 'תיב אדם לברך ה'. מאי 'תיב אדם לברך' ובעיני לא רואי, ותיב אדם לברך' על הפותח? אילימא: 'מיש שמברך על הפותח' 'המטוב
38 והמטיב', כך מברך על הרעה 'המטוב והמטיב' - והתני: על בשורות טובות אומר 'המטוב והמטיב', על בשורות רעות אומר 'ברוך
39 דיין האמת'! אמר רבא: לא נצרכה אלא לקבולינהו בשמחה. אמר רב אחא משום רבי לוי: מאי קרא - 'הסד ומשפט אשרה לך
40 ה' אומר'ה' אם חסר - אשרה, ואם משפט - אשרה. רבי שמואל בר נחמני אמר מהכא: 'בה' אהלל דבר באלהים אהלל דבר';
41 'בה' אהלל דבר' - זו מדה טובה, 'באלהים אהלל דבר' - זו מדה פורענות. רבי תנחום אמר מהכא: 'פוס' ישועות אישא וגשם
42 ה' אקרא', 'צרה וגוון אכנא וגשם ה' אקרא'. ורפני אמרי מהכא: 'ה' נתן ו'ה' לקח יתי שם ה' מברך'. אמר רב הונא אמר רב
43 משום רבי מאיר, וכן תנא משמיה דרבי עקיבא: לעולם יהא אדם רגיל לומר 'כל דעבדי רחמנא למב עבדי'. כי הא, דרבי עקיבא
44 דתרו קאזיל באורחא, מטא לההיא מתא, בעא אושפיזא ולא רהבי ליה. אמר: 'כל דעבדי רחמנא למב'. אול ובת בדבראי, והוה
45 כהדיה תרנגולא והקריא שגרא. אתא וקא כבייה לשרא, אתא שגרא אכליה לתרנגולא, אתא ארבה אכליה לתקרא. אמר: 'כל
46 דעבדי רחמנא למב. ביה גליליא אתא גיסיא, שבייה לתמא. אמר להו, לאו אמרי לבו: כל מה שעושה הקדוש ברוך הוא

ברכות. פרק תשיעי - הרואה דף סא עמוד א - מתוך מהדורת "אבן ישראל - (שטיינזליץ)" תוספות

1 הכל לטובח - אילו היה רב רלוק - היה הגייס רואה אותו, ואילו היה החומר נוער או ההרגול קרא - היה הגייס בא ושובח אותו. ומה קחיון דמוקא - שמוקא. אי
 2 לי מוציאי - אם אלך אחרי יציר, ואם לא אלך אחריו - אי לי מצירי המעיני בהדרוים. די פרוצין - שני פרוצין בראו חולה, אחד מלפני ואחד מאחורי, וזלחו
 3 לשנים ונשה מן האחד תוח. אחר וקדם צרתני - לשון צורה, דהיינו שני פרוצין. וזכר ונקבה בראם - משמע: מתחלה ברייתם תרי הוו. היינו דכתיב ויבן - שהיה צריך
 4 בנין. מאי ויבן - והלא נבנה כבר כדי לקבל את הפירות - שאם יהיה קצר מלמטה ורחב מלמעלה את החבואה ודחפת את החבלים מלמעלה לכאן ולכאן, שהמשא
 5 מנבדל עליהם. שושבין - משתדל בחופזו
 6 ובזוונו. ולמאן דאמר פרוצין - ומתחלתו
 7 היה מצד אחד וזכר ונקבה מצד אחר. די
 8 מצייתו בני ברייתא - אחרת פרוצין היה
 9 מוהלך לפנים. ואפילו היא אשתו - גנאי
 10 דהבר. ודמנה לו על הנשר - אשת איש.
 11 והאי לפניו. וסילקנה לצדיין - עד שיעבור
 12 לפניה. אחורי אשה בנהר - אחורי אשה
 13 איש, מנבדל בנהר מפני זמנים, אילו מסתכל
 14 בה. די ליה לא ינקת רע - אפילו כמשה
 15 רבינו שקבל תורה מימינו של הקדוש ברוך
 16 הוא לא ינקת רע, וקרא באשה משתעי. עס
 17 הארץ - אל ששם תלמידי חכמים, שלא
 18 למד משנה זו ששנינו לא יהלך אדם אחריו
 19 אשה ואפילו היא אשתו. ולמאי דקאמר רב
 20 נתמן - שיהלך אחריה ממש, אם כי אפילו כי
 21 רב, עם הנזקות של בית רבן, נמי לא קרא.
 22 שבעה עשרה בור מתפללים - רדיקן שאינו
 23 כנסג נראה פרוק על גובה בית הבנסת.
 24 ואי דרי מדי - אין כאן גנאי, ומדוכח
 25 מלמלא דהיא דלא כנס מפני המשוט. ואי
 26 איכא פתחא אחרינא - אין כאן בויה, דנאן
 27 דחוי סבר פתחא אחרינא ליעיל. ויעיל
 28 לשון אבנבנותה. לב משק מסורה מביעה
 29 רחמי ואבנבנותה. פתחא - לשון טהה
 30 דרשי ליה. כליות יועצת - את הלב עשה
 31 כן. והלב מבין - מי שהו לו לעשות, אם
 32 שבעה לעצת הכליות אם לא. ומנין
 33 שהכליות יועצות - שנאמר (תהלים טו)
 34 אברך את אלהי אשר יעצני אף לילות יסיוני
 35 כליותי. ומנין שהלב מבין - שנאמר
 36 (ישעיהו ז) וזלכבו ויכר. לשון מחתך -
 37 הדבור, להרעיא מפי. ופתח - הם השפתים.
 38 גומר ומצירא.

1 וכל העובר אחורי אשה בנהר או לו חלק
 2 הערב האב - פירוש: שני אריל בכך,
 3 לפי שבאב לידו נאפו וסופו יורד מלמעלה.
 4 אלא מעתה גבי אלקנה דכתיב ויחך אלקנה
 5 אחרי אשתו וגו' - כבשו הוא, שאין פסוק
 6 זה בכל המקרא, ולא גרסין ליה.
 7 רבי

1 הכל לטובח! ואמר רב הונא אמר רב משום רבי מאיר:
 2 לעולם יהיו דבריו של אדם מועטין לפני הקדוש ברוך
 3 הוא, שנאמר: "אל תבחר על פיך ולבך אל ימהר להוציא
 4 דבר לפני האלהים כי האלהים בשמים ואתה על הארץ
 5 על פי יהיו דברך מעטים". דרש רב נחמן בר רבי יוחנן:
 6 מאי דכתיב "ויצור ה' אלהים את האדם" בשני יו"ד?
 7 שני יצור, ברא הקדוש ברוך הוא, אחד יצור טוב ואחד יצור רע. מחקיף לה רב נחמן בר יצחק:
 8 אלא בעתה, בהמה דלא כתיב בה "ויצור" - לית לה יצרא? והא קא חזוין דמוקא ונשכא
 9 ובעקמא! אלא כדריבי שמעון בן פוי, דאמר רבי שמעון בן פוי: אוי לי מוציאי ויאי לי מוציאי. אי
 10 נמי: כדריבי ירמיה בן אלעזר, דאמר רבי ירמיה בן אלעזר: די פרוצין ברא הקדוש ברוך הוא
 11 בראם הראשון, שנאמר: "אחור וקדם צרתני". ויבן ה' אלהים את הצלע, רב ושמואל, חד
 12 אמר: פרוצין, וחד אמר: ונב, בשלמא למאן דאמר "פרוצין" - היינו דכתיב "אחור וקדם צרתני",
 13 אלא למאן דאמר "ונב", מאי "אחור וקדם צרתני"? - כדריבי אמר, דאמר רבי אמי: "אחור" -
 14 למעשה בראשית, "וקדם" - לפורענות. בשלמא "אחור למעשה בראשית" - דלא אברי עד
 15 מעלי שבתא, אלא "וקדם לפורענות" פורענות דמאי? אילמא פורענות דנחש - והתניא, רבי
 16 אומר: בגדולה מתחילין מן הגדול, ובקללה מתחילין מן הנקטן; בגדולה מתחילין מן הגדול -
 17 דכתיב: "ויברך משה ואהרן ואל אהרן ואל אהרן ואל אהרן בני הזוהרים קהו" וגו', בקללה מתחילין
 18 מן הנקטן - ויתקבר נתקלל נחש, ולכפא נתקלל חיה, ולכפא נתקלל אדם - אלא פורענות
 19 דמבול, דכתיב: "וימח את כל היקום אשר על פני האדמה מאדם ועד בהמה", ברישא אדם
 20 וחדר בהמה. בשלמא למאן דאמר פרוצין - היינו דכתיב "ויצור" בשני יו"ד, אלא למאן דאמר
 21 ונב, מאי "ויצור"? - כדריבי שמעון בן פוי, דאמר רבי שמעון בן פוי: אוי לי מוציאי אוי לי מוציאי.
 22 ועוד: בשלמא למאן דאמר פרוצין - היינו דכתיב "ובר ונקבה בראם", אלא למאן דאמר ונב -
 23 מאי "ובר ונקבה בראם"? - כדריבי אבהו רמי: כתיב "ובר ונקבה בראם", וכתיב
 24 "כי בצלם אלהים עשה את האדם" - הא כיצד? בתחלה עלה בפתחשבה לבראת שנים, ולכפא
 25 לא נברא אלא אחד. בשלמא למאן דאמר "פרוצין" - היינו דכתיב "ויסגר בשר תחתה", אלא
 26 למאן דאמר "ונב", מאי "ויסגר בשר תחתה"? אמר רבי ירמיה ואחיה רבי וברו דכתיב "ויבן"
 27 נתמן בר יצחק: לא נצרכה אלהים למקום חתך. בשלמא למאן דאמר "ונב" - היינו דכתיב "ויבן"
 28 אלא למאן דאמר "פרוצין", מאי "ויבן"? -

28 אלא למאן דאמר "פרוצין", מאי "ויבן"? -
 29 מלמד שקלעה הקדוש ברוך הוא לחנה ותכיהא לאדם הראשון, שפן כדריבי תים קורין לקלעיאת "בגנייתא". דבר אחר: "ויבן" אמר
 30 רב חסדא, ואמר לה בפתחיה תנא: מלמד שבנאת הקדוש ברוך הוא לחנה כבנין אוצר, מה אוצר זה קצר מלמעלה ורחב מלמטה,
 31 כדי לקבל את הפירות - אף אישה קצרה מלמעלה ורחבה מלמטה, כדי לקבל את הילד. "וכאה אל האדם", אמר רבי ירמיה בן
 32 אלעזר: מלמד שעשה הקדוש ברוך הוא שושבין לאדם הראשון; מכאן למדה תורה דרוך ארין שיחזור גדול עם קטן בשושבנות,
 33 ואל ירע לו. ולמאן דאמר "פרוצין", הי מצייתו פני ברישא? אמר רב נחמן בר יצחק: מסתברא דנברא פני ברישא, דתניא: לא יהלך
 34 אדם אחורי אשה בדרך ואפילו אשתו, נודמנה לו על הנשר - וסילקנה לצדיין, וכל העובר אחורי אשה בנהר - אין לו חלק לעולם
 35 תבא. תנו רבנן: הפרצה מעות אישה מרדו ליהדי כדי להסתכל בה, ואפילו יש בידו תורה ומעשים טובים כמשה רבינו - לא ינקת
 36 מרינה של יונתם, שנאמר "יד לך לא ינקת רע" - לא ינקת מרינה של יונתם. אמר רב נתמן: מנחם עם הארץ היה, דכתיב "ויחך
 37 מנחם אחרי אשתו". מתקיף לה רב נתמן בר יצחק: אלא מעתה גבי אלקנה, ויחך אלקנה אחרי אשתו, ונבא אלישע דכתיב
 38 "ינקם ויחך אחריה", הכי נמי אחריה ממש? לא אלא - אחרי דבריה ואחרי עצמה, כדא נמי - אחרי דבריה ואחרי עצמה. אמר רב אשי:
 39 ולמאי דאמר רב נתמן מנחם עם הארץ היה - ואפילו פי רב נמי לא קרא, שנאמר: "וינקם רבקה ונצרתיה ותפרענה על הנגמלים
 40 ותלמנה אחרי האיש", ולא לפני האיש. אמר רבי יוחנן: אחורי ארי ולא אחורי אשה, אחורי אשה - ולא אחורי עבודה ורה, אחורי
 41 עבודה ורה - ולא אחורי בית הנקסט בשעה שהצבור מתפללין. ולא אמרן אלא דלי דלי מדי, ואי דרי מדי - לית לן בה. ולא אמרן
 42 אלא דליפא פתחא אחרינא. ואי איכא פתחא אחרינא - לית לן בה. ולא אמרן אלא דלא רכיב חמרא, אבל רכיב חמרא - לית לן
 43 בה. ולא אמרן אלא דלא מנח תפילין, אבל מנח תפילין - לית לן בה. אמר רבי: יציר תרע דומה לזבוב, ויושב בין שני מפתחי הלב,
 44 שנאמר: "זבובי מות וכאשי יביע שמן רוחק". ושמואל אמר: כמין חסה הוא דומה, שנאמר: "לפתח חסאת רובין". תנו רבנן: שמי
 45 כליות יש בו באדם, אחת יועצתו לטובה ואחת יועצתו לרעה. ומסתברא דטובה לימינו ורעה לשמואל, דכתיב: "לב חכם לימינו ולב
 46 כסיל לשמואל". תנו רבנן: כליות יועצות, לב מבין, לשון מחתך, פה גומר, ושם מבנים ומצויא כל מינו מאכל, קנה מציא קול,
 47 איא

28 אלא למאן דאמר "פרוצין", מאי "ויבן"? -
 29 מלמד שקלעה הקדוש ברוך הוא לחנה ותכיהא לאדם הראשון, שפן כדריבי תים קורין לקלעיאת "בגנייתא". דבר אחר: "ויבן" אמר
 30 רב חסדא, ואמר לה בפתחיה תנא: מלמד שבנאת הקדוש ברוך הוא לחנה כבנין אוצר, מה אוצר זה קצר מלמעלה ורחב מלמטה,
 31 כדי לקבל את הפירות - אף אישה קצרה מלמעלה ורחבה מלמטה, כדי לקבל את הילד. "וכאה אל האדם", אמר רבי ירמיה בן
 32 אלעזר: מלמד שעשה הקדוש ברוך הוא שושבין לאדם הראשון; מכאן למדה תורה דרוך ארין שיחזור גדול עם קטן בשושבנות,
 33 ואל ירע לו. ולמאן דאמר "פרוצין", הי מצייתו פני ברישא? אמר רב נחמן בר יצחק: מסתברא דנברא פני ברישא, דתניא: לא יהלך
 34 אדם אחורי אשה בדרך ואפילו אשתו, נודמנה לו על הנשר - וסילקנה לצדיין, וכל העובר אחורי אשה בנהר - אין לו חלק לעולם
 35 תבא. תנו רבנן: הפרצה מעות אישה מרדו ליהדי כדי להסתכל בה, ואפילו יש בידו תורה ומעשים טובים כמשה רבינו - לא ינקת
 36 מרינה של יונתם, שנאמר "יד לך לא ינקת רע" - לא ינקת מרינה של יונתם. אמר רב נתמן: מנחם עם הארץ היה, דכתיב "ויחך
 37 מנחם אחרי אשתו". מתקיף לה רב נתמן בר יצחק: אלא מעתה גבי אלקנה, ויחך אלקנה אחרי אשתו, ונבא אלישע דכתיב
 38 "ינקם ויחך אחריה", הכי נמי אחריה ממש? לא אלא - אחרי דבריה ואחרי עצמה, כדא נמי - אחרי דבריה ואחרי עצמה. אמר רב אשי:
 39 ולמאי דאמר רב נתמן מנחם עם הארץ היה - ואפילו פי רב נמי לא קרא, שנאמר: "וינקם רבקה ונצרתיה ותפרענה על הנגמלים
 40 ותלמנה אחרי האיש", ולא לפני האיש. אמר רבי יוחנן: אחורי ארי ולא אחורי אשה, אחורי אשה - ולא אחורי עבודה ורה, אחורי
 41 עבודה ורה - ולא אחורי בית הנקסט בשעה שהצבור מתפללין. ולא אמרן אלא דלי דלי מדי, ואי דרי מדי - לית לן בה. ולא אמרן
 42 אלא דליפא פתחא אחרינא. ואי איכא פתחא אחרינא - לית לן בה. ולא אמרן אלא דלא רכיב חמרא, אבל רכיב חמרא - לית לן
 43 בה. ולא אמרן אלא דלא מנח תפילין, אבל מנח תפילין - לית לן בה. אמר רבי: יציר תרע דומה לזבוב, ויושב בין שני מפתחי הלב,
 44 שנאמר: "זבובי מות וכאשי יביע שמן רוחק". ושמואל אמר: כמין חסה הוא דומה, שנאמר: "לפתח חסאת רובין". תנו רבנן: שמי
 45 כליות יש בו באדם, אחת יועצתו לטובה ואחת יועצתו לרעה. ומסתברא דטובה לימינו ורעה לשמואל, דכתיב: "לב חכם לימינו ולב
 46 כסיל לשמואל". תנו רבנן: כליות יועצות, לב מבין, לשון מחתך, פה גומר, ושם מבנים ומצויא כל מינו מאכל, קנה מציא קול,
 47 איא

ברכות. פרק תשיעי - הרואה דף סא עמוד ב - מתוך מהדרות "אבן ישראל - (שטיינזליץ)" רש"י

1 שואבת כל מיני משקין - אף על פי שזון נבסוקי בכרס דרך הושט, הישעה מוצתת
2 ושואבת מבעד לרופני הכרס. וזרקת בו טפה - מרה, ומניחתו מן הכעס. שוחק -
3 שחוק. קרקבן - בעוקן. הוא המסס בבמה. מרון - המאכל. אף - החוטם. נעור
4 - מקיצו משנתו. נעור הישן וישן הנעור - שנתלפתה ובהא השתיה מן הוא הקיבה
5 נעורה. מרוב חולקף לו - שנתלה חולקף לו

6 ונשחק למיתה. לשון אחר: נעור הישן -
7 הקיבה, ומנצאו קיבה ואף נעורים שאינו שני
8 כלל. או ין נעור - ומנצאו שנתה וישן.
9 ואינו נעור כי אם בקעו. ולפי חללי בקרבי -
10 יצר הרע הרי הוא כמת בקרבי, שיש בידו
11 לכופף. נאם פשע לרשע וגי' - אבדו רה'
12 בקרב לבי. ויש' ואומר אני שהפסע נאם
13 לרשע. כלומר: שהרע הרע אומר לרשע: אל
14 ית פחד אלהים לגנדו ענין. אלמא - יע'
15 הרע שופט, וה' שמתוקים שאינו מוחמד
16 מוצתו. כי יעמוד - הקדוש ברוך הוא. ליפון
17 אביון לחושע משופשי נפשו - ששע' מנידה
18 יש לך אדם שיש לפשוט שני שופטים. לא
19 שבק מר חיי לכל בריה אם אתה מן
20 העבנים - אין לך צדוק גמור בעולם.
21 לרשעי נגודי - העולם הזה, שאין להם
22 בעולם הבא כלום. וערביין לטול שבין אבן
23 כנן טחאב שריה עשיר מנא, דקאמר ליה בן
24 הדי' וכסוף הוהקי לו דואי' (מלבי"ם א.ב.)
25 לביקין נבסוקי העולם הבא - שאין להם
26 בעולם הזה כלום, כגון רבי חנינא בן דוסא
27 שדיו לו בקב דרובין מערב שבת לערב שבת
28 (תענית ד.ב.ל.) לכך נאמר "בבל מארד" -
29 מן הדיב עליך. והיה מקבל עליו עול מילכות
30 ששים - קורא קריאת שמו. מפתים יד' -
31 מפתים - מידך היה לו לטול, ולא מדיד בשר
32 דדם. מן הצופים - מקום ששילכו לאות
33 מעם הר הבית, ומשם והלאה אף יכולין
34 לראותה וביואה - שילכו לאות משם, פוט
35 אם מקום נמוך הוא. ובשואן נרד - מפסיק
36 בינו לדר הבית. ובזמן שהשכינה שורה -
37 שבת המקדש קיים. הנפנה ביהודה לא יפנה

38 מורה ופסיר - אחוריו למורה ופניו למערב, ולא אחוריו למערב ופניו למורה, מפני
39 שירושלים בארץ יהודה היא בצפונה של ארץ יהודה, בגבול שבין יהודה לבנימין,
40 ויש מארץ יהודה הימנה ולמורה) עד סוף ארץ ישראל הדימנה למערב עד סוף ארץ
41 ישראל, שארץ יהודה על פני כל ארץ ישראל היא מן המורה למערב כרעיה
42 ארובה וקצרה. ואם יפנה מורה ומערב היה

43 פרטו לצד ירושלים, או פרטו שלפניו או
44 פרטו למלא אחוריו. אבל כגון הדרום - יפנה,
45 ורובו שלא יפנה ויפנה כפי צדו ירושלים ממש,
46 בדרומה של ארץ יהודה. ובגליל - שהיא
47 בצפונה של ארץ ישראל, לא יחיד פניו צפון
48 הדרום אלא מורה ומערב. דבי גרסין: ורחבים
49 אוסרין. ולא גרסין: בכל מקום. רחבים היינו
50 תנא קמא - דאמר: לא יפנה, ולא מפליג בין
51 רואה ללא רואה בין בזמן הבית בין בזמן הזה.
52 איבא בנייהו גרדי' - ויהודה לגליל, שאינן
53 כנגד ירושלים ממש. לתנא קמא - צדדן
54 כל מסידי, דהא הנפנה ביהודה קאמר, כל
55 יהודה משמע. ורובן בוראי כרבי. כנגד
56 ירושלים ממש אסור, אבל לצדדן מותר.
57 דהא ארביי יוסי קימי, דאמר לא אסרו אלא
58 ברואה, אבל ברוחץ לא. ואפילו כנגד
59 ירושלים ממש. ואתו גבון למיורה ורחבים
60 אוסרים. אפילו שלא ברואה ואפילו בזמן הזה
61 ומיהו נגד ירושלים לא. דברבי עקיבא גרסין
62 בכל מקום. הלכך ברוחה לארץ נמי קאמר.
63 הוה שדיין ליה לבני - לבנים שישב עליהן
64 לפנות ויהי מתוקנים ויחפול על צידן ראשן
65 לצד המורה והושע למערב. כהא נחת לצפון
66 ולבנה אתת ארתם, והוא יושב על האת
67 ונפלה ביהי. נמצא הוא נפנה צפון הדרום.
68 וכלה היה רוצה לפנות בבבל מורה ומערב לפי
69 שבלב מבורה של ארץ ישראל עומדת
70 שלא היא פרטו לא מלפניו ולא מלאחוריו
71 לצד ארץ ישראל. אול אפי' שדינו צפון
72 הדרום - לראות את ארץ ישראל וכו' כך, א'
73 סבירא ליה כרבי עקיבא דאמר בחוץ לארץ
74 נמי פסדין עלה מילתא.

75 **רבי יוסי הגלילי אומר:** צדיקים - יצר טוב שופטין,
76 **שנאמר:** "ולפי חלל בקרבי". יצר רע שופטין,
77 **שנאמר:** "ואם פושע יקרב לבי אין פחד אלהים
78 לגנדי עיניו", בינושם - זה וזה שופטין, **שנאמר:** "יעמוד
79 לימין אביון להושיע משופשי נפשו". אומר רבא: כגון אנו
80 בינונים. אומר ליה אבי: לא שבקי מר תי' לכל בריה!
81 ואמר רבא: לא אוכרי עלמא אלא לרשעי גמורי או
82 לדיקוי גמורי. אומר רבא: לידע אינש בנפשיה אם צדיק
83 גמור הוא אם לאו. אומר רב: לא אוכרי עלמא אלא
84 להאבא בן עמרי ולרבי חנינא בן דוסא; להאבא בן עמרי
85 העולם הזה, ולרבי חנינא בן דוסא - העולם הבא.
86 **ואומר:** "את ה' אלודי". תנא, רבי אליעזר אומר: אם
87 **האבא בן עמרי**, למה נאמר "בכל מארד"? ואם
88 **נאמר "בכל מארד"**, למה נאמר "בכל נפשך"? ואם
89 **יש לך אדם שגופו חביב עליו מממונו** - לך נאמר "בכל
90 נפשך", ואם **יש לך אדם שמונו חביב עליו מגופו** -
91 **לך נאמר "בכל מארד"**. רבי עקיבא אומר: "בכל נפשך"
92 **אפילו נוטל את נפשך**. תנו רבנן: פעם אחת נזרה
93 מלכות הרשעה שלא עסקו ישראל בתורה, בא פפוס
94 בן יהודה וינצאו לרבי עקיבא שהיה מקהיל קהילות
95 ברבים ועוסק בתורה. אומר ליה: עקיבא, אם אתה מתירא
96 מפני מלכות? אומר לו: אמשול לך משל, למה תירא

43 ביהודה לא יפנה מורה ומערב אלא צפון הדרום, ובגליל - צפון הדרום אסור, מותר ומערב
44 מותר. ורבי יוסי מתייר, שהיה רבי יוסי אומר: לא אסרו אלא ברואה. רבי יהודה אומר: בזמן
45 שבת המקדש קיים - אסור, בזמן שאין ברת המקדש קיים - מותר. רבי עקיבא אומר: בכל
46 מקום. רבי עקיבא היינו תנא קמא - איבא בנייהו חוץ לארץ. רבה הוה שדיין ליה לבני מורה

ברכות. פרק תשיעי - הרואה דף סב עמוד ב - מתוך מהדרות "אבן ישראל - (שטיינזלץ)"

רשימי

26 נחש. שמעיה לברביה - החלולת שהרעי יצא בו, שקורין כחזאי. ואמר להרקי
 27 ותחס עליך - דוד אמר לשאלו כן בעצתו מן המערה שנכנס בה לפניה, וברת
 28 דוד את כנף מעילו. ואמר להרקי - הקדוש ברוך הוא התייר לי להרקי. הותרה
 29 אברת וכו' - "אם נמתחת ימצא הנב" וכו' (שמות כב), וכבר פירשנו למעלה
 30 במעשה דרבי שילא (שפ"א). וצ"ע
 31 שאריותי כך - שנכנס למערה בשביל
 32 הצנע, ואף שם נהג צניעות, כדמפרש אויל.
 33 שמכך נלוי - בבגדיו כמכזה. שיש בו
 34 ליפרע כמה - שיש במיתותיו כדי לכפר על
 35 כמה עונות. ובתשחיתו ראה ה' ויחם -
 36 מקרא הוא באותה פרהה דברבי הוימים.
 37 כסף כפורים ראה - שנתן כמנן ראשון
 38 על ישראל למשכן, והוא כפר על מנן זה.
 39 שהיה לזכרון נתן, כדכתיב: "ויהי לבני
 40 ישראל לזכרון לכפר", ועפ"י הוצרכו
 41 פתרונם. כעשה - במשנתה פירוש שמה.
 42 ארפיספאן אורי איעול כהא - בעד שאני
 43 מקץ כל שורות הבתים הללו אכנס כאן,
 44 לקצר דרכי. אורי - שורות. קפנדריא
 45 טריא בלעז. קפנדריא - קודם שנבנה עליו
 46 בית הכנסת. גילף קפנדריא - לא אסורא.
 47 דתנן במסכת מגילה (מת"א) אין עושין בית
 48 הכנסת קפנדריא. תא יליף - ריקקה
 49 מנעול. פורטרי - אזור חלול שנתון בו
 50 מעות.

ואיכא

תניא, בן עזאי אומר: על כל מששב שכב - חוץ מן
 התקנה, על כל מושב שב - חוץ מן הקורה. אמר
 שמואל: שינה בעמודי השחר - כאמטמא לפרולא, ויצאה
 בעמודי השחר - כאמטמא לפרולא. בר קפרא היה מושב
 מילי בדיניה: עד דפפנת - אכול, עד דפצית - שתי, עד
 דתתחא קרדיך - שפוד. קרנא קרנא ברומי - בר מושבין
 תאני, תאני דאבדן ובין אמר להו אביי לרבנן: כי פנייליתו
 בשבילי ומתוחא ומיפק ביה בחקלא, לא תתוו לא לך
 גיסא ולא לך גיסא. דלמא ורבי נשי ולא אורח ארעא
 לאסתפילי בהו. רב קפרא על לבית תפסא, אתא רבי
 אבא נחר ליה אבבא, אמר ליה: לעול מר! בחר דנפק,
 אמר ליה: עד השתא לא עילית לשעיר, ומרת לך מילי
 דשעיר? לא הכי תנן: מדרה היתה שם, ובית תפסא
 של פבוד, וזה היתה פבוד? מצאו געול - בידוע שיש שם
 אדם, מצאו פתוח - בידוע שאין שם אדם, אלמא: לאו
 אורח ארעא הוא! והוא סבר: מסופן הוא. ותניא, רבן
 שמעון בן גמליאל אומר: עמוד החזיר - עמוד את האדם

1 על כל מושב שב חוץ מן הקורה - שמת פול. כאמטמא לפרולא - איציר
 2 בלעז. שמועיל לברול, כך מועיל לגוף יציאה להפנות. ארבעת אבול - שאם
 3 תשוא תעבור מןן תאות המאכל, וכן המאכל מועיל. עד דתתחא קרדיך שפוד
 4 - קודם שתצטנן שום הול את כל כשתאה צריך לנקבך - שפ"א. לא תשוא אותם.
 5 קרנא בדיניה - עם את תשבעו קול קין
 6 ברומי, הוא סימן למשקל הארבע קמט
 7 ולהוליד למקום אחר. בר מושבין תאני תאני
 8 דאבדן ובין - אם אין אבדן בבית - הוהר
 9 אתה בנו למכור תאניו בעוד שיש תובעם.
 10 בשבילי - שביל קטן שפונט בו לדתות.
 11 נחר ליה אבבא - לידע אם יש שם אדם.
 12 נחר - משויעיל בלעז. אמר ליה - ובי אבא
 13 לרב ספרא. עד כאן לא עילית לשעיר -
 14 שאין צונעין בבית הכנסת. ומרת לך מילי
 15 דשעיר - שאינך צונע לא הכי תנן -
 16 במסכת תמיד. מדרה היתה שם - בעורה
 17 היסק גדול של אור להתחמם עם הכתנים
 18 המסיקים גרליהם בבית הכנסת, שפ"א
 19 טבילה, כדתנן במסכת יומא (מת"א): כל
 20 המיסק רגליו טעון טבילה. ובית הכנסת של
 21 כבוד - אמרתי אין מספרים בבית הכנסת,
 22 ואת אמרת: לעול מר והוא סבר - רב
 23 ספרא שמר לומר: לעול מר, כבר מסוכן
 24 הוא בעמוד החזיר, אם ישב לאחוריו ויחזור
 25 בעמודי החזירן - כריס צמד. ודקמא -

18 לדי דהרקו, סילון החזיר - מכיא את האדם לדי ירקון. וכו' אלעור על לבית תפסא, אתא תהוא רומיא דהקיה, קם רבי אלעור ונפק.
 19 אתא דרקונא שמיטיה לברפשיה, קרי עליה רבי אלעור: "ואתן אדם תתמיד" אל חקרי "אדם" אלא אדום. "ואמר להרקי ותחס עליך",
 20 "ואמר!" "ואמרת"י" מיבעי ליה! "ותחס"י!" "ותחסתי" מיבעי ליה! - אמר רבי אלעור, אמר לו דוד לשאול: מן התורה - בן הריגה
 21 אמת, שחרי רודף אמת, ותתורה אמרה: בא להרקי השכם להרגו. אלא, צניעות שהיתה בך - היא תחס עליך, ומאי הוא - דכתיב:
 22 "ויבא אל גדרות הנצח על הרודף וישם מערה ויבא שאול להרקי את רגליו", תנא: גדר לפנים מן גדר, ומקרה לפנים ממערה. "להרקי"
 23 - אמר רבי אלעור: מלמד שסיפק עצמו כסופה. "וגם דוד וזכר את כנף המעיל אשר לשאול בלתי". אמר רבי יוסי ברבי חנינא: כל
 24 המכה את הנדרים - סוף אינו נהנה מהם, שנאמר: "ותמקד דוד וזן כנף במימים ויכסוהו בפגרים ולא יחס לו". "אם ה' הסיחך כי ירח
 25 מנחה", אמר רבי אלעור, אמר ליה תקדוש ברוך הוא לרוד: "מסת" קרית ל? הרי אני מכשילך בדרך שאפילו תיטקול של בית רבן
 26 ויודעים אותו, דכתיב: "כי תשא את ראש בני ישראל ויגדלוהו ונתנו איש כפר נפשו" וגו'. מיד "ועמד שטן על ארבע רגליו"
 27 ויבט אל דוד כהן לאמר לך מנה את ישראל" וכו' דמניניהו לא שקל מניניהו בופר. דכתיב: "ותהו ה' דבר בישראל מחברך וכו'
 28 עת מועד". מאי "עת מועד"? - אמר שמואל סבא הנינה דרבי חנינא מניניהו דרבי חנינא: משעת שחשית תמיד עד שעת וירקנה.
 29 רבי יוחנן אמר: עד חצות מנחה. "ואמר למלאך המשחות בעם רב", אמר רבי אלעור, אמר ליה תקדוש ברוך הוא למלאך: טול לי
 30 רב שבתם, שיש בו ליפרע מהם כמה חובות. באותה שעה מת אבישי בן צרויה ששקול ברובה של סנהדרין. "ובהשחית ראה ה'
 31 ויחם", מאי ראה? אמר רב: ראה יעקב אבינו, דכתיב: "ואמר יעקב פאשר ראם". ושמואל אמר: אפרו של יעקב ראה, שנאמר:
 32 "אלהים יראה לו השנה". רבי יעקב נפחא אמר: כסף כפורים ראה, שנאמר: "ולקחת את כסף הכפורים מאת בני ישראל" וגו'. רבי
 33 יוחנן אמר: בית המקדש ראה, דכתיב: "בחר ה' וראה". פליגי בה רבי יעקב בר אבוי ורבי שמואל בר תלמי, חד אמר: כסף הכפורים
 34 ראה, וחד אמר: בית המקדש ראה. ומסתברא כפאון דאמר בית המקדש ראה, שנאמר: "אשר יאמר היום בהר ה' וראה". לא יבנם
 35 אדם לחר הבית במקלו"ו. כו'. מאי קפנדריא? אמר רבא: קפנדריא פשמה. וחד תנא בר אדא משמיה דרב סמא בריה דרב מרי יבנם
 36 כמאן דאמר אינש "אדמקפנא ארדי - איבעי רבא". אמר רב תנן מן רבא בר אבהו: הנכנס לבית הכנסת על מנת שלא לעשותו
 37 קפנדריא - מותר לעשותו קפנדריא. רבי אבהו אמר: אם היה שביל מעקרו - מותר. אמר רבי חנינא: אמר רב הונא: הנכנס לבית
 38 הכנסת להתפלל - מותר לעשותו קפנדריא, שנאמר: "ובכא עם הארץ לפני ה' פמועדים" וגו'. "וריקקה מפל וחומר". אמר רב ביבי
 39 אמר רבי יהושע בן לוי: כל הרוקק בחר הבית בזמן הזה - פאיולו רוקק כבת עינו, שנאמר: "היו עיני ולבי שם כל הימים". אמר רבא:
 40 ריקקה בבית הכנסת - שריא, מיד דהוה אמנעל. מה מנעל, בחר הבית - אסור, בבית הכנסת - מותר, אף ריקקה, בחר הבית - הוא
 41 דאסור, בבית הכנסת - שרי. אמר ליה רב פפא לרבא, ואמרו לה רבינא לרבא, ואמרו לה רב אדא בר מתנא לרבא: אדילוף ממנעל,
 42 גילף מקפנדריא! אמר ליה: תנא גילף ממנעל, ואת אמרת מקפנדריא? מאי היא? דתניא: לא יבנם אדם לחר הבית לא במקלו שגדו,
 43 ולא במנעלו שברגלו, ולא במעות הצדורים לו כסדורו, ובפנתרתו מופשלת לאחוריו, ולא גישנה קפנדריא, וריקקה מפל וחומר ממנעל,
 44 ומה מנעל שאין בו דרך בזיון אמרה הורה "של גילוף מעל רגלך", רקקה שהיא דרך בזיון - לא כל שפון? רבי יוסי בר יהודה אומר:
 45 אינו צריך, הרי הוא אומר "כי אין לבוא אל שער המקדש בלבוש שק", והלא דברים קל וחומר: ומה שק שאינו כמאם לפני בשר דם
 46 בך, וריקקה שהיא כמאסה, לפני מקד מלכי המלכים - לא כל שפון? אמר ליה, אגא הכי קאמינא: נימא הך לחומריא והך לחומריא,
 47 ואיכא:

לבויו. והיו תורתך - מלפדו בשעה שהכנסו שמים. הכי רסנין: זלת קביון
 קנה מינה - אם ראתה פרקמיטא בוויל - קביון וקנה מינה ואסוף, סוספה להתיק.
 שישא - את ראביו למה ל? פשישא אל יורה ארם חלבה במי רביו למה ל?
 לאביו למשעמ מכללא. בששניון שוין אם באת במקום תלמיד ואיך נדול פמני
 - אל תעור עטרה לדרוש במקומה. כבול
 דרכך - אפילו לעבור עידיה. עדיה - תן
 לב אם עורך מצוה אחת, כגון אליהו בדר
 הרמל - כגון ערוב עליה. מוטא מוטא ארמא -
 ברשדיר לך גבויש, שהתפורת עשויות
 שרות שרות בתלמי מענה. להתרועע
 להתרועע. אפוזרופוס - מבוסס ומרוא
 נכסיו. כל שיש לו תרומות ומעשרות ואינו
 נותן להם מן שצריך לו על ידי אשתו -
 שיש לו חסד ויחסי קרובים ויש אש כי ששטה שוטה
 וכתוב והביא האש את אשתו. אש את
 קרשיו לו יהו - שמעבך קרשיו לוי ואינו
 נותן לו כדעתי ולולא. מן שצריך לון -
 שגשעה עני, וצריך לכך לטול מעשר עני. לו
 יהו - לעצמו צטרכו. משתתף שם ששים
 בעצמו - שמכרך על הרעה דייך אבאך, או
 נמי שמתכבד חרמים מלפניו. בצרך -
 בצרכך. תועפות - לשון כפילה
 כדמרתקין "ובפלת" ותועף שמות כו.
 הטרפית - מדברי תורה, ביום צרה י
 כחה. ואפילו מצוה אחת - אם נתרפה
 מנמה, שבהא לוי ודל לך תחננתה ב -
 צר בהו. הטרפית מכל מקום - אם בצמעה
 אחת מעשר. מעבך שנים וכו' - ותן אין
 מעבקיך את השנים אלא ביהודה הכתוב
 לשבנו דרשר - כל דררשית שאתה דורש
 אל תו אלא בשכני של מקום, בפרק קמא
 סנהדרין (יאב). שני אחיו - למחות בידו.
 כשר גיית - שהדולת שגמו לומר גדול
 הדור. הם ויהא עקבא בן יוסף עשה בן -
 דתן ב"במות", אמר רבי עקיבא שבידית
 לנהדרעא לעבר שנים, בפרק "מראת האשה
 שהלך בעלה צרתה (קבא).
 ואמר

ואימא הו הית דאמור במנעל - וליפנין קריקה מניה לאיסראו בקל חזומ, אבל
 בית הכנסת דשרי במנעל לא נלף קריקה להיתרי, דקריקה מאיסא, אלא ליפנין
 מקפדריא לאיסראו. ויבטיב כבודך - ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד ענינו.
 מהתכר אמור: ברוך ה' אלהי ישראל מן העולם ועד העולם. מפרש בתוספתא שחוקו
 מן העולם ועד העולם לחודיע שאן העולם
 היה לפני העולם כל בלום. אלא בפרוודו
 לפני הטרקיל. כלומר: נהגיהו ברכותיו
 בעולם עד ברוך חיותו ונהגיהו לעולם הבא
 שכולו ארוך. תלה אחת - שינעו פעם
 אחת: ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד. על
 כל הברכות - בסוף ברכה ארונה. ובי
 תימא מוקי מרעיתא עבי - ולא גמרנין
 מניה. תא שמע - וגמרנין מלאך שאמר
 לגדעון, ובי תימא מלאך הוא קבשר ליה
 לגדעון. כלומר: לא שאל בשמאלו ולא
 ברבו, אלא בשליחתו קאמר, מאת המוקס
 לבשרו ושמעיהו עדי ולא גמרנין מניה. תא
 שמע אל תבו כי וקנה אשך - אל תבו אשך
 בועז לאמר מדעתו עשה, אלא למוד מוקי
 ישראל יש לו על מי שמכרך, שאמר "על
 לעשות לך" - מספיה לירשה כי אם -
 באת לדריש ולמקראי וזי שך לדריש יפה בן
 בביתבא. בן דתופר. מרישה לספיה עת
 לעשות לך מישום הפיו - עתים הם לו -
 לעשות משפט מרעיות עבדך רהה -
 משום הדפרו תורתך. מספיה לירשה -
 הפור תורתו שני צרעו. כגון אליהו בדר
 הכרמל (מלכות א' יח) שהקריב בבמה בית
 אישיו (המבטא מן דעת לעשות ציוו ונדו
 בירשאל לשמו של הקדוש ברוך הוא. בשעת
 המכניסים - שאן חבמי הדור מרביצים
 תורה לתלמידיה. פור - אתה, לשנת
 לתלמידים. בשעת המפויים - שהגדולים
 שדורו מרביצים תורה. כנס - אלה ואל
 טול שררה עליהם. דאף ואל כחבדו שמים הו -
 לאחו במדת הענה. וכתוב "על לעשות לה'
 הפור תורתך", ואם ראתה שראן התורה
 חביבה עליי כנס - ואל תטיל דברי תורה

מיה: באתר דאית גבר - תמן לא תהוי גבר. פשיטא: לא נערכה אלא בששניהם שוין. דרש בר קפרא: איזוהי פרשה קטנה
 שכל גופי תורה תליון בה - "בכל דרכיך דעהו והוא ישר ארחיך". אמר רבא: אפילו לדבר עבירה. דרש בר קפרא: לעולם ולמד
 אדם את בנו ואפנתה נקה וקלה. מה היא? אמר רב קהא: מהאן דתלמידיה. תניא, רבי אומר: לעולם אל ירבה אדם רעים בתוך
 ביתו, שצאמר: "איש רעים להתרועע". תניא, רבי אומר: אל ימנה אדם אפוזרופוס בתוך ביתו, שאלמלי לא מיה פומיפר את יוסף
 אפוזרופוס בתוך ביתו - לא בא לאתו דבר. תניא, רבי אומר: למה נסמכה פרשת יור לפרשת סוסה - לומר לך שכל הרואה סוסה
 כקלוקלה וזיר עצמו מן תינו אמר חוקה בריה דרבי פרק אמר רבי יוחנן: למה נסמכה פרשת סוסה לפרשת תרומות ומעשרות -
 לומר לך: כל שיש לו תרומות ומעשרות ואינו נותן לפתן - סוף נצרך לפתן על ידי אשתו, שצאמר: "ואיש את קרשיו לו יהו",
 סמוך ליה: "איש איש כי ששטה אשתו", וכתוב: "הביא האיש את אשתו" וכו'. ולא עוד, אלא סוף שנצרך לון, שצאמר: "ואיש את
 קרשיו לו יהו". אמר רב נתןן בר יצחק: ואם נתןן - סוף המשפך שם שמים בצעורו - כדפלו לן פרנסתו, שצאמר: "ותהו שדי בצריך
 אמר רב הונא בר ברכה משום רבי אלעזר הקפרי: סוף המשפך שם שמים בצעורו - כדפלו לן פרנסתו, שצאמר: "ותהו שדי בצריך
 ויסק תועפות לך". רבי שמואל בר נחמני אמר: פרנסתו מעופפת לו בצפור, שצאמר: "ויסק תועפות לך". אמר רבי טובי אמר רבי
 יאשיה: כל המרפה עצמו מדברי תורה - אין בו פח לעמוד ביום צרה, שצאמר: "התרפית ביום צרה צר בכה". אמר רב אמי בר
 מתנה אמר שמואל: ואפילו מצוה אחת, שצאמר "התרפית" - מקל מקום. אמר רב ספרא, רבי אבהו הוה משתעי: כשיד תניא בן
 אחי רבי יהושע למולה היה מעבר שנים וקובע דרשים בחוצה לארץ. שניו ארריו שני תלמידי קמנים, רבי יוסי בן פיפר וכן גנו של
 וברה בן קובביל. כיון שראה אותם, אמר להם: למה באתם? אמרו ליה: ללמוד תורה באגנו. הכרו עליהם: אגשים הללו גדולי הדור
 הם, ואבותיהם שמשו כבית המקדש, פאיתא ששינו: וברה בן קבוטל אמר: הרבה פעמים קריתו לפניו כפסך דניאל. התחיל הוא
 מטמא והם מטהרים, הוא אוסר והם מתירים. הכרו עליהם: אגשים הללו של שאו הם, של תהו הם. אמרו לו: כבר גנית - ואי אהה
 יכול לשאת, כבר גדרת - ואי אהה יכול לפרוץ. אמר להם: מפני מה אני מטמא ואתם מטהרים אותם? אמרו לו: אמר רבי אבהו
 מפני שאתה מעבך שנים וקובע דרשים בחוץ לארץ. אמר להם: אמר להם: והלא אמרתי לך שאתה מעבך שנים וקובע דרשים בחוץ לארץ?
 אמרו לו: נתח רבי עקיבא, שלא היה כמותו בארץ ישראל. אמר להם: אמר אני לא נתחתי כמותו בארץ ישראל. אמרו לו: גדיים
 שהתח נגעשו תשים בעלי קרנים, והם שגורנו אגלך, וכן אמרו לנו: לכו ואמרו לנו: בשמנו: אם שומע - מוטב, ואם לאו - יהא בגדיו,
 ואמר

1 ואמר לאחינו שבגולה. שלא ישמעו לו. ועלו ליהר - לאחד ההרים. להתנהג
2 בחוקות העמים לבנות במות. אודה יבנה מוצב - אדם גדול היה. וראש לבני
3 הגולה. ונחנה - הוא נחנה אדור רבי יהושע. יען בכמור - לפני הבמה. לפי שנהגה
4 לוי היה. כדתן במסכת ערכין (א.ב.) מעשה ברבי יהושע בן חנניה שהחל לסייע את
5 רבי יוחנן בן גודגא בתופא לתלת. אמר לו:

6 חזר רב שאתה מן המטוררים ואני מן
7 השורעים. לברם - על שם שהיו שורעים
8 שורות שורות. בכרם זה הנוטע שורות
9 שורות. ככבור אבסניא - מכניסי אורחים
10 בבתי. ראש המבריים - במסכת שבת
11 מפרש לה. ביבנה מדוליק (ל.ג.ב.) שנת
12 קשר מיל - שלש פראסות. מרחב ישראל
13 מבית הישימות עד אבל השמים. תלתא
14 פרי. אמרה תורה כי - כלומר קראו
15 התיוב 'מבקש ה'. כשם שאני הכפתיך כי
16 פנים כי אתה הכפרי פנים - והיוו דכתיבי
17 פנים פנים. הריב בכעס - עליהם. שהם
18 ממשע הגבל. ותלמידי בכעס - וגם אתה
19 מראה להם כעס. שהרחק אהלך ממנה. זה
20 אם אתה מחזיר האהל למקומו גרסינן. והיוו
21 דכתיבי וכן אל המטת - הישע בהאהל
22 למתה. ואם לאו - משרתיך יהושע בן נון
23 נער לא ימש מתיבוס. שימשש תחתיך. ואף
24 על פי שהשיבו לאחר שנתרצה הקדוש ברוך
25 הוא לישראל. והוקם המושב. לא יצא דבר
17 שהיה לך במקש ה' יצא אהל מעוד'. תלמידי הכתבים

26 לבטלה. לא גרסינן 'ומשרתו יהושע וגו'. הסכת - עשו כותבי כות - דריש 'הס'
27 כמו 'עשר'. כרתו עצמכם - והרשי נמי 'הס' כמו עשה. עשו עצמכם כותים
28 להצטער על דברי תורה. ואת תורה - היכן מצייה - באדם שימות באהל תורה.
29 הם ואחר כך כתת - שחוק. כמו 'ויחל' (במדבר ג'). שחוק הוא כי שמועתך
30 עד שתראה שגורה בפתך. אתה רב פי שאינה
31 מישבת לך. ואחר כך כתתנה וקשה עליה
32 מה שיש לך להקשות. תרין תרין עד
33 שהתשיב לך. ויתג - יתיק. מיין חלב יוציא
34 המאה - המוציא את החלב שמצץ משדי
35 אמו על דברי תורה - תמאה היא לו. ומיין
36 אף - המוצץ כעס רוב וסובלו - יוציא
37 הלכות דם לעומתם. דתן - שדיני ממונת
38 עומקים הם. ההרצה שיתחכם יעסוק דיני
39 ממונת שאין מקצוע בתורה גדול מהם.
40 המנבל עצמו - ששואל לרוב כל ספקותיו.
41 ואם על פי שיש בהם שחבריו מלעינים עליו.
42 ואם וזות - שסתמו פיה מלשאלו. לשון
43 זכס - נמנע על רציפה שותחיים בחינם
44 בדמה שעסקיה רעים. ונותנים אותו בשפתיה
45 להפרסם יחד ולסומנו. סופר שתתן די לפי
46 לכששאלוך ולא תדע להשיב. עשית חסד -
47 שהאבילים. שנאמר 'ויבא אהרן וכל זקני
48 ישראל לאכל לחם וגו' (שמות יד). חסות -
49 אשתי של עבד אדום. ושמתה כלותה -
50 שהיו על משמונת בניו.
שנאמר

18 שהולכים מעיר לעיר וממדינה למדינה לתלמוד תורה - על אחת כמה וכמה! 'ודבר ה' אל משה פנים אל פנים'. אמר רבי יצחק אמר
19 לו הקדוש ברוך הוא למשה: משה, אני ואתה נסביר פנים בהלכה. איכא דאמרי, כך אמר לו הקדוש ברוך הוא למשה: בשם שאני
20 הספתי לך פנים - כך אתה הסבר פנים לישראל, ותחור האהל למקומו. 'ושב אל המחנה' וגו'. אמר רבי אבהו, אמר לו הקדוש
21 ברוך הוא למשה: עמשי ויאמרו הרב בכעס ותלמוד בכעס, ישראל מה תהא עליהם? אם אתה מחזיר האהל למקומו - מוטב, ואם
22 לאו - והיושע בן נון תלמידך משרת תחתיו. והיוו דכתיבי: 'ושב אל המחנה'. אמר רבא: אף על פי כן לא יצא דרבר לבפלה, ואם
23 שנאמר: 'ומשרתו יהושע בן נון עמד לא ימש מתיבוס'. ועוד פתח רבי יהודה בכבוד תורה ודרש: 'הסכת ושמע ישראל הים
24 הזה נתיית לעם'. וכי אותו הים נתנה תורה לישראל? והלא אותו יום סוף ארבעים שנה הית! אלא למפדך: שהכיבוי תורה על
25 לומדיה בכל זמן יום פנים שנחנה מהר סיני. אמר רבי תנחום בריה דרבי איש כפר עמי: תדע, שהרי אדם קורא קריאת שמע
26 שהרית וערבות, ועבר אהרן איני קורא - הוינה כמו שלא קרא קריאת שמע מעולם. 'הסכת' - עשו פחות פחות ועסקי בתורה, לרבי
27 שאין התורה נקבית אלא חכמיה. דרבר רבי יוסי ברבי תינאי, דאמר רבי יוסי ברבי תינאי: מתיבוס אל הכפדים ונאלי' - הרב
28 על שאתיהם של תלמידי חכמים שישויבים פיהם בבר ודוקסם בתורה. ולא עוד אלא שמשפשים. פתיבי הכא 'וניאלי', וכתבי ההם
29 'אשר נואלינו'. ולא עוד אלא שהומאים - שנאמר: 'ואשר המאנו'. איבעית אימא מהכא 'נואלי שרי זעון'. דבר אחר: 'הסכת ושמע
30 ישראל' - פתחו עצמכם על דברי תורה. פראמר ריש לקיש, דאמר ריש לקיש: מינו שאין דברי תורה מתקיימין אלא בני שממית
31 עצמו עליה - שנאמר: 'ואת התורה אדם כי ימות באהל'. דבר אחר: 'הסכת ושמע ישראל' - הם ואחר כך פתח. פדרכא, דאמר
32 רבא: לעולם ולמור אדם תורה ואחר כך יהיה. אמרי דבי רבי ינאי: מאי דכתיבי 'כי מיין חלב יוציא ומיין אף יוציא דם ומיין
33 אפים יוציא רבי'? בני אתה מוציא המאה של תורה - בני שמקיא חלב שניק משדי אמו עליה, 'ומיין אף יוציא דם' - כל תלמוד
34 שבועם עליו רבו פעם ראשונה ושחק - וזכה להבחין בין דם סמא לדם טהור. 'ומיין אפים יוציא ריב' - כל תלמוד שבועם עליו
35 רבו פעם ראשונה ושחק - וזכה להבחין בין דיני ממונת לדיני נפשות. דתנו, רבי ישמעאל אמר: הרצה שיתחכם - יעסוק
36 דיני ממונת, שאין לך מקצוע בתורה יותר מזה, שהן כמעט נובע. אמר רבי שמאל רב תנאי: מאי דכתיבי 'אם נבלת בהתנשא
37 ואם זמות ר' לפה? כל המנבל עצמו על דברי תורה - סופו להתנשא, ואם ומם - די לפה. פתח רבי נחמיה בכבוד אבסניא ודרש:
38 מאי דכתיבי 'ויאמר שאלו אל הקניו לבו סרו רדו מתוך עמלקו פן אוסף עמו ואתה עשיתה חסד עם כל בני ישראל?' והלא דברים
39 קל וחומר: ומה יתרו שלא קרב את משה אלא לכבוד עצמו - כך, המארח תלמיד חכם בתוך ביתו, ומאכילו ומשקהו ומתנהו מנכסיו
40 - על אחת כמה וכמה! פתח רבי יוסי בכבוד אבסניא ודרש: 'לא תתעב אדמי כי אחיך הוא לא תתעב מצרי כי גר היית בארצו',
41 והלא דברים קל וחומר: ומה מצרים שלא קרבו את ישראל אלא לצורך עצמן, שנאמר: 'ואם ידעת ויש עם אנשי חיל וישמעם שרי
42 מקנה על אשר לו' - כך, המארח תלמיד חכם בתוך ביתו ומאכילו ומשקהו ומתנהו מנכסיו - על אחת כמה וכמה! פתח רבי אלעזר
43 בנו של רבי יוסי הגלילי בכבוד אבסניא ודרש: 'ויברך ה' את עבד אדם הנתיי בעבור און האלודים', והלא דברים קל וחומר: ומה
44 ארון שלא אבל ושתה, אלא כפר ורצץ לפניו - כך, המארח תלמיד חכם בתוך ביתו, ומאכילו ומשקהו ומתנהו מנכסיו - על אחת
45 כמה וכמה! מאי היא בקרה שברבו? אמר רב יהודה בר יבדאי: זו ממות ושמונת פלותיה שילדו ששה בשרם אהר,

- 1 **שנאמר פֿעלתי השמיני** – בני עובד אדום קא חשיב בדברי הדמים. וקא חשיב תמניא, ודא תשיעית. כל אחת לילה ששה, הם תמישים וארבע, הוסיף עליהם שמונה בינים
2 הראשונים, הרי ששים ושנים לעובר אדום. הדוחק את השעה – כגון אבשלום שבקש למלוך בחוקה. **אצטריבא** לוח שעתא – לידות אחד מהם ראש ישיבה. "אצטריבא
3 לוח" גרסינן, הוצרכו להם תמימים. סיני – היו קורין לרב יוסף, שהיה בקי במדיניות הרבה. עוקר תרים – לרבה בר נחמני. שודיה מחודר יותר בפלפול. **לפירי חמיא** – למי
4 שקבץ תבואה למכור, כלומר: למי שקבץ שמועות. **דאפרי ליה בלדאי** – לרב יוסף. **פלכת תרתין שנין** – אמר: אם אמלוך תחלה אמות לסוף שנתים ונרחה מפני השעה
5 ולא אבה למלוך, והשעה עמדה לו שלא
- 6 הפסיד שנותיו בכך. **אופנא לביתיה לא קרא** 1
7 – לא נהג כל אותן השנים שום צד שררה.
8 ובשודיה צריך להקפו דם היה הולך לבית
9 הרופא ולא היה שולח לבא אליו. **שיאחו**
10 **בעובי הקורה** – אם בא לטלטלה ממקום
11 למקום לתחת בנתיק. כלומר: יעקב שכל
12 הבנים שלו טרח בגידולם. יבש עליהם
13 רחמים. **הנפטר מן הבת** – כשהיו מולכים
14 ארונות ממקום למקום לקבורה היו מלוים
15 אותו מעיר לעיר, וחסורים אלו ואחרים מלוים
16 אותו משם והלאה, והחסורים קרי נפטרים
17 נוטלין רשות להפטר ממנו. אין להם מנוחה
18 – משיבה לישיבה וממדרש למדרש.
- הדרן עלך הרואה וסליקא לה
מסכת ברכות
- 14 **שאמר לו למשה "לך לשלום"** – עלה והצליח, דוד שאמר לו **לאבשלום "לך בשלום"** – הלך ונתלה. ואמר רבי אבון הלוי: הנפטר
15 מן המת אל יאמר לו **"לך לשלום"**, אלא **"לך בשלום"**, שנאמר: **"ואתה תבוא אל אבתיך בשלום"**. אמר רבי לוי בר חייא: היוצא
16 מבית הפנסת ונקנס לבית המדרש ועוסק בתורה – וזכה ומקבל פני שכינה, שנאמר **"ילכו מחיל אל חיל יראה אל אלהים בציון"**.
17 אמר רבי חייא בר אשי אמר רב: תלמודי תקמים אין להם מנוחה לא בעולם הזה ולא בעולם הבא, שנאמר: **"ילכו מחיל אל חיל יראה אל אלהים בציון"**.
18 אמר רבי אלעזר אמר רבי הנינא: תלמודי תקמים מרבים שלום בעולם, שנאמר: **"וְכָל בְּנֵי אֱלֹהִים יִרְאוּ וְיִרְאוּ אֶת אֱלֹהִים בְּצִיּוֹן"**.
19 **שלום בְּנֵיךְ**, אל תקרי **"בְּנֵיךְ"** אלא **"בְּנֵיךְ"**. **שלום רב לאהבי תורתך ואין למו מבשול"**, יהי שלום בחילך שלוח פארמנותך",
20 **"למען אחי ורעי אדרבה נא שלום בך"**, **"למען בית ה' אלהינו אבקשה טוב לך"**, **"ה' עו לעמו יתן ה' יברך את עמו בשלום"**.

הדרן עלך הרואה וסליקא לה מסכת ברכות

[דף כ"ג ע"א]

בדי שני הסיקון ושתי אפיות.

רבן גמליאל אומר: שלש נשים לשות באחת ואופות בתנור אחד זו אחר זו. והכמים אומרים: שלש נשים עוסקות בכצק. אחת לשה ואחת עורכת ואחת אופה. תני רבי הושעיה: אחרת באה ולשה תחתיה. אית תניי תניי בחיטין - שלשת קבין, ובשעורין - ארבעת קבין. אית תניי תניי בחיטין ארבעת קבין ובשעורין שלשת קבין. מאן דאמר בחיטין שלשת קבין - בשניש בהן שמנונית. בשעורין ארבעת קבין - בשאיין בהן שמנונית. מאן דאמר בחיטין ארבעת קבין - דאינון חיטין, ובשעורין שלשת קבין - דאינון רטישין.

הלכה ה' מתני' - שיאר וישרף, והאכלו פטור. סדיק וישרף, והאכלו - חיב פרת. ואי זהו שיאר? בקרני הנבים. סדיק שנתערבו סדקיו זה בזה; דברי רבי יהודה. והכמים אומרים: זה וזה האכלו חיב פרת. איזהו שיאר? כל שהכסופו פניו, באדם שעמדו שערוותיו.

גמרא - רב הונא בשם רב: מתר להאכילו לכלפו. תני בר קפרא, אין לה סדק מלמעלה שאין תחתיו כפה סדקין.

הלכה ו' מתני' - ארבעה עשר שחל להיות בשבת - מבערין את הכל מלפני השבת; דברי רבי מאיר. והכמים אומרים: בזמן. רבי אליעזר ברבי צדוק אומר: תרומה מלפני השבת וחליון בזמן.

גמרא - אתיא דרבי מאיר דרבי יעזר ורבה מן דרבי אליעזר, דרבי אליעזר אומר: שלא יבוא לידי "בל יראה ובל ימצא". רבי מאיר אומר: שלא יבוא לספק "בל יראה ובל ימצא". אתיה דרבנן דרבי יהושע ורבה מרבי יושוע, דרבי יושוע אומר: אין שורפין את הקדשים ביום טוב. ורבנן אקרינן: אפילו בחול אין שורפין את הקדשים.

תני, אומר רבי יודה: לא נחלקו בית שמאי ובית הלל על תרומה מהורה שאסור לשורפה, על מה נחלקו? על התלויה, שבית שמאי אומרים: אין שורפין, ובית הלל אומרים: שורפין. אמרו בית שמאי לבית הלל:

[דף כ"ג ע"ב]

כלום אתם אומרים במהורה שלא תשרף? אלא שאני אומר: שמה פהן אחד שבת בתוך התחום, והוא בא ואכלה בשבת. אף תלוייה לא תשרף, שאני אומר: שמה אליהו שבת בחר הפרמל, והוא בא ומעיד עליה בשבת שהיא טהורה.

אמרו להן בית הלל: מובטחין אנו שאין אליהו בא לא בשבתות ולא בימים טובים.

רבי אבהו בשם רבי יוחנן: אתיא דרבי אלעזר בי רבי צדוק פרבן גמליאל, כמה דרבן גמליאל אמר: מה שני בין חלון לתרומה, בן רבי אלעזר בי רבי צדוק אמר: מה שני בין חלון לתרומה. כמה דתימר חלכה פרבן גמליאל, ודכותה חלכה פרבי אלעזר בן רבי צדוק.

הלכה ז' מתני – ההולך לשחוט את פסחו, ולמול את בנו, ולאכל סעדת ארוסין בבית המיו ונזפר שיש לו חמין בתוך ביתו, אם יכול לחזור ולקער ולחזור למצותו – יחזור, ואם לא – יבטל בלבד. להציל מיד הנגיס, ומיד הנקה, ומן הדלקה, ומן המפלת – יבטל בלבד, ולשבות שביתת הרשות – יחזור מיד.

גמרא – אמר רבי יוסה בי רבי בון: בוא וראה מה גדול הוא השלום, שהוקש לשני דברים שחייבין עליהן פרת: מילת בנו ושחיטת פסחו.

מי קדם? אמר רבי פינחס: מן מה דכתיב "הפול לו כל זכר ואז יקרב לעשתו". הדיא אמרה שפילת בנו קודמת לשחיטת פסחו,

אפלו יכול לחזור ולקער ולילה ולחציל.

[דף כ"ד ע"א]

אפילו יכול לילה ולשבות לחזור ולבטל,

שאין שביתת הרשות אצל רבו או אצל מי שהוא גדול ממנו בהכמה. כף שנה רבי: המעשה קדם לתלמוד. נמנו בעלית בית ארים בלוד: התלמוד קדם למעשה.

רבי אבהו: שלח לרבי תנינא בריה זכאי בטיבין. אתון ואמרין ליה: 'גמל הוא חסד'. שלח ומר ליה: 'המבלי אין קברים בקיסרין שלחתיך למבריא?'! שכבר נמנו ונמרנו בעלית בית ארים בלוד: שהתלמוד קדם למעשה.

רבניו דקיסרין אמרין: הדיא דתימר בשיש שם מי שיעשה, אבל אם אין שם מי שיעשה – הפעשה קדם.

דלמא: רבי היא רבי יוסי רבי אימי עליו למיתי נבי רבי אלעזר, אמר לון: אן הויתון? אמרין ליה: גמל חסד. אמר לון: ולא הוה תמן הורנין? אמרין ליה: מגור הנה:

הלכה ח' מתני' – וכן מי שיצא מירושלם ונזכר שיש בידו פשר קדש, אם עבר הצופים – שורפו במקומו, ואם לאו – הוזר ושורפו בפני הבריה מעצי הפערקה. עד כמה הן הורנין? רבי מאיר אומר: זה וזה בכזית. רבי יהודה אומר: זה וזה בכביצה. והכמים אומרים: פשר קדש בכזית והמין בכביצה.

גמרא – רבי סימון בשם רבי יושוע בן לוי: כתיב (זכריה יד, כ): "ביום ההוא יהיה על מצלות הסוים קדש" וגו'. עד מקום שהסוים רץ ואינו עושה צל. רבי שמואל בר רב יצחק בעי: אם קדש הוא ישרפנו במקומו! שכן אפילו בירושלם שורפין אותו לפני הבריה מעצי הפערקה.

[דף כ"ד ע"ב]

התן יוצא מה את עבד ליה? פי מטמא בהויץ או פי מטמא בפנים? אמר רבי יוסה: מפיון שנמצא פסול מחמת מקומו נעשה כמטמא בהויץ.

אמר רבי יוסי בי רבי בון: טהור הוא דבר תורה, אתה הוא שגזרת עליו טמאה, לא דיקה שגזרת עליו טמאה, אלא שאתה מבקש לעשותו כמטמא בהויץ? אלא כמטמא בפנים.

אית תניי תני ומחלה, רבי יעקב בר אחא בשם רבי יוסי פמתניתין.

אמר רבי יודן: סימנא מן ההיא דברכות – עד כמה מומנין? עד פזית. רבי יהודה אומר: עד כביצה. תני, פחות מיפן – אין מטריחין עליו שיהיזר,

מה בין זה לזה? זה יש לו פסול.

עד בדין בשר קדש, המין מניין? אמר רבי יוסי בי רבי בון: מן מה דתנינן: וכן מו שיצא מירושלם – הדיא אמרה: מה דנפל לדין נפל לדין.

הדרן עלך ואילו עוברן

פרק רביעי

הלכה א' מתני' – מקום שנהגו לעשות מלאכה בערבי פסחים עד חצות – עושין. מקום שנהגו שלא לעשות – אין עושין.

ההולך ממקום שעושין למקום שאינן עושין, או ממקום שאינן עושין למקום שעושין – נותנין עליו הומרי המקום שיצא משם והומרי המקום שהלך לשם.

[דף כ"ה ע"א]

ואל ישנה אדם מפני המחלקת.

גמרא – בתיב "שם תזבח את הפסח בערב". אין לי אלא הוא, שלוחו מניין? תלמוד לומר "ובשלת ואכלת". מה תלמוד לומר "שם תזבח את הפסח בערב"? אינו בדין שתהא עמוק במלאכתך וקרפנד קרב, אבל אסרו מלעשות מלאכה, בהא דתני: להן כל איניש דיהוי עלויה אעין וביפורין. האומר 'הרי עלי עצים למזבח וגיוזורים למערכה' – אסור בהפסק ובתענית ומלעשות מלאכה בו ביום.

אמר רב יונה: אילין תמידין קרבנותיהן של כל ישראל אינון, אם יהו כל ישראל עולין לירושלם לית בתיב אלא "שלוש פעמים בשנה יראה כל וכוף". אם יהו כל ישראל יושבין ובמלון. והבתיב "ואספת דגנד", מי אוםף להן את הדגנן? אלא שהתקינו הנביאים הראשונים עשרים וארבע משמרות, על כל משמר ומשמר היה עומד בירושלם של בהנים ושל לויים ושל ישראלים.

תני, עשרים וארבעה אלה עמוד מירושלם וחצי עמוד מיריחו. אף יריחו היתה יכולה להוציא עמוד שלם, אלא בשביל לחלק כבוד לירושלם היתה מוציאה חצי עמוד. הבהנים לעבודה והלויים לדוכן וישראל מוכיחין על עצמן שהן שלוחיהן של כל ישראל.

תני, רבן שמעון בן אלעזר אומר: בהנים ולויים וישראלים ושיר מעבדין את הקרבן. רבי אבון בשם רבי אלעזר: מעמא דרבי שמעון בן אלעזר, כל הקהל משתתהים – אלו ישראל. והשיר משורר – אלו הלויים. והצצרות מהצצרים – אלו הבהנים. הכל עד לבלות העלה – הכל מעבדין את הקרבן.

רבי תנחומא בשם רבי לעזר שמע לה מן הדא: ואתנה את הלויים נתנים לאהרן ולבניו מתוך בני ישראל – אלו הלויים. לעבד את עבדת בני ישראל באהל מועד – אלו הכהנים.

[דף כ"ה ע"ב]

ולכפר על בני ישראל – זה השיר. ולא יהיה בבני ישראל נגף בגשת בני ישראל אל הקדש – אלו ישראל. מנין שהשיר קרוי כפרה? חננה אבוי דרב ינמח בשם רבי בניה: ולכפר על בני ישראל – זה השיר. מנין שהשיר מעבב? רבי יעקב בר אחא רבי שמעון בולוטה בשם רבי חנינה: ולכפר על בני ישראל – זה השיר.

הרי פסחים הרי קרבנן של כל ישראל הוא ותלו אותו מנהג. אמר רבי אבהו: שניא הוא שאין הפסח קרב אלא ממשש שעות ולמעלן.

רבי אבהו בעי: אמר 'הרי עלי עולה ממשש שעות ולמעלן' – מתר, לעשות מלאכה ממשש שעות ולמעלן. אמר רבי יוסה: פסח שהקריבו בשחרית – אינו פסח. עולה שהקריבו בשחרית – עולה הוא,

כל הדברים תלו אותן במנהג. נשי דנהיגין דלא למיעבד עובדא באפוקי שוכתא – אינו מנהג. עד יפני סדרה – מנהג.

בתרייתא. ובחמשתה – אינו מנהג. עד יתפני תעניתא – מנהג.

יזמא דערוכתה – אינו מנהג. מן מנהתה ולעיל – מנהג.

יזמא דירחא – מנהג.

אמר רבי זעיריה: נשיא דנהגן דלא למישתפיה מן דאב עליל – מנהג. שבו פסקה אבן שתיה – מה מעם? "כי השתות יתרוסין".

אמר רבי חננא: כל הדברים מנהג. אעין דשיטין הוו במגדל צבעיה, אתון ושאלון לרבי חנינא חכריהון דרבנן: מהו מיעבד בהן עבודה? אמר להן: מפיון שנהגו בהן אבותיכם באפור – אל תשנו מנהג אבותיכם נזהי נפש.

רבי אליעזר בשם רבי אבון: כל דבר שאינו יודע שהוא מתר ומועה בו באפור – נשאל יהו מתירין לו. וכל דבר שהוא יודע בו שהוא מתר, והוא נזהג בו באפור נשאל – אין מתירין לו.

יושבין על ספסלו של עכו"ם בשבת. מעשה ברבן גמליאל שישב לו על ספסל של עכו"ם בשבת בעכו, אמרו לו: לא היו נוהגין בן להיות יושבין על ספסלו של עכו"ם בשבת, ולא רצה לומר להן מתר לעשות בן, אלא עמד והלך לו.

מעשה ביהודה ובהלל בניו של רבן גמליאל לרדוף בפורחין בכבול. אמרו להן: לא נהגו בן

[דף כ"ו ע"א]

להיות רוחצין שני אחים פחות, ולא רצו לומר מתר בן, אלא נכנסו זה אחר זה. ועוד שיצאו לטיל בקורקנקיות של זהב בלילי שבת בבירו. אמרו להן: לא נהגו בן להיות מטילין בקורקנקיות של זהב בשבת, ולא רצו לומר להן מתר בן, אלא שלחו ביד עבדיהן.

ולא סוף דבר פסד, אלא אפלו מנהג קבלו עליהן תרמי טיפריה וגרסי צפורין. דשושי עכו. שלא לעשות מלאכה בחלו של מועד. ניהא גרסי צפורין דשושי עכו. תרמי טיפריה ואינן ממעטין בשמחת הרגל. צד הוא בחכה, צד הוא במכמרת, אפילו בן אינן ממעטין בשמחת הרגל. רבי אימי מקל לון שהן ממעטין בשמחת הרגל.

גלו ממקום למקום ובקשו לחזור בהן, ייבא פהדא דאמר רבי בא: בני מיישא קבלו עליהן שלא לפרש בים הגדול. אתון שאלון לרבי, אמרין ליה: אבותינו נהגו שלא לפרש בים הגדול, אנו מה אנו? אמר להן: מכיון שנהגו בהן אבותיכם באפור – אל תשנו מנהג אבותיכם נוחי נפש. ואין אדם נשאל על נדר? תמן משנהדר נשאל, ברם חכא – אבותיכם נדרו. כל שכן יהו מתרות? אמר רבי חנניה: לא מן תדא אלא מן תדא. רבי תלמידיה דרבי יודה תוה, דרבי יודה אמר: אסור לפרש בים הגדול.

רבי שמעון בן לקיש שאל לרבי יוחנן: ואינו אסור משום כל תתגודדו? אמר ליה: בשעה שאלו עושין כבית שמאי ואלו עושין כבית הלל. בית שמאי ובית הלל – אין הלכה כבית הלל. אמר ליה: בשעה שאלו עושין כרבי מאיר ואלו עושין כרבי יוסה. רבי מאיר ורבי יוסי אין הלכה כרבי יוסי. אמר ליה: תרי תניין אינון על דרבי מאיר, ותרי תניין אינון על דרבי יוסי. אמר ליה: תרי ראש השנה ויום הכפורים ביהודה נהגו כרבי עקיבא

[דף כ"ז ע"ב]

ובגליל נהגו פרבי יוחנן בן נורי. אמר רבי: שנייה הוא שאם עבר ועשה ביהודה בגליל, ובגליל ביהודה – יצא.

הרי פורים, הרי אלו קורין בארבעה עשר ואלו קורין בחמשה עשר. אמר ליה: מי שפדר את המושנה סמכה למקרא – "משפחה ומשפחה מדינה ומדינה ועיר ועיר".

ניחא ממקום שעושין למקום שאין עושין. ממקום שאין עושין למקום שעושין. ויבטלו! שהרי כמה בטלוי יש לו באותו מקום. רבי סימון בשם רבי יוחנן: במתמיה.

הלכה ב' מתני' – פיצא בו המוליד פרות שביעית ממקום שכלו למקום שלא כלו או ממקום שלא כלו למקום שכלו תיב לבער רבי יהודה אומר צא והבא לך אף אתה:

גמרא – פלו מטיבריה ולא פלו מצפורין. אמר לו: מצפורין הבאתים אם אין את מאמינני – צא והבא לך אף אתה.

רבי הנניה ורבי פינחס רבי יודה ורבי יוסה, שניהון אמרו דבר אחד, דתנינן תמן: אוכלין על המפקר ואין אוכלין על השמור, רבי יוסי אומר: אף על השמור. אמר לון: מן השמור הבאתים ואם אין את מאמינני – הרי שדה פלוני משמרת לפניה, צא והבא לך אף אתה:

הלכה ג' מתני' – מקום שנהגו למכור בהמה דקה לעכו"ם – מוכרין. מקום שנהגו שלא למכור – אין מוכרין. ואל ישנה אדם מפני המחלקת. ובכל מקום אין מוכרין להן בהמה גסה עגלים וסוּיחים שלמין ושבורין. רבי יהודה מתיר בשבורה. בן בתיירה מתיר בפוסם.

גמרא – מתר לגדל. אמר רבי בא: בגון מהיר שהוא ששה עשר מיל על ששה עשר מיל.

[דף כ"ז ע"א]

הוון בעיי מימר מאן דמר מתר למכור – מתר ליחד. מאן דאמר אסור למכור – אסור ליחד. רבי יונה, רבי לעזר בשם רב: ואפילו כמאן דאמר מתר למכור – אסור ליחד. מה בין למכור, מה בין ליחד? תמן, מפיון שהוא מוכרה לו בבחמתו של עכו"ם היא, ברם הכא בבחמתו של ישראל היא והוא חשוד עליה.

מקום שנהגו שלא למכור - אין מוכרין. למה? שהיא מוציאה מידי גזת. הגע עצמך שהיתה עז.
שהיא מוציאה מידי בכורה. הגע עצמך שהיה זכר - שהיא מוציאו מידי מתנות. מעתה המין אל
ימכר לו - שהיא מוציאת מידי חלה, ויון ושמן אל ימכר לו - שהיא מוציאת מידי ברכה.

בכל מקום אין מוכרין להן בהמה גסה. מה בין גסה מה בין בהמה דקה? בהמה גסה יש בה הויב
הפאת, בהמה דקה אין בה הויב הפאת. ואינו חולב ואינו גזוז. תמן הוא מתחייב, ברם הכא היא
מתחייבת. וכיון שהיא מוכרה לו, לא בהמתו של עכו"ם הוא? ברם הכא בהמתו של ישראל הוא
והוא חשוד עליה. אמר רבי אימי בכליי בשם רבנין דתמן: פעמים שהיא מוכרה לו לנסיון והיא
מחזירה לו לאחר שלשה ימים ונמצא עובר עברה בבהמתו של ישראל. מעתה לנסיון אסור שלא
לנסיון מתרה! זו מפני זו!

עבר ומכר - קונסין בו. בשם שקונסין להלכה כך קונסין למנהג. מנין שקונסין בו למנהג? חד בר
נש זבין גמלא לחד ארמאי, אתא עובדא קומי רבי שמעון בן לקיש וקנסיה בכיפלה בגין דייחור
ליה גמלא. אמר רבי יוסה בי רבי בון: לפרסור קנסו והוון צוודין ליה ברא דמסרסר לארמאה. מה
רבי שמעון בן לקיש פרי יודה? דתנן בשם רבי יודה: הלוקח בהמה מן העכו"ם וילדה בכור -
מעלה עמו בשוה ונותן חצי דמים לפהו. נתנה לו בקבלה - מעלה עמו אפילו גשר דמים בשוה
ונותן כל הדמים לפהו. וחקמים אומרים: הואיל ואצבע העכו"ם באמצע - נפמרה מן הכבורה. רבי
שמעון בן לקיש פרי יודה.

[דף כ"ז ע"ב]

ורבה מן דרבי יודה, מה דאמר רבי יודה משום הלכות בכורה, מה דאמר רבי שמעון בן לקיש
משום הלכות בהמה גסה.

רבי יודה מתיר בשבורה. לא אמר רבי יודה אלא בשבורה שאינה יכולה להתרפאות. אמרו לו:
והרי מביאין לה זכר ונרבעת ממנו? אמר להם: אף אני לא אמרתי אלא בשבורה, זכר שאינו יכול
להתרפאות. אמרו לו: והרי מביאין לו נקבה והוא רוכעה והיא יולדת. רב אבון בשם רבנין דתמן:
זאת אומרת, שאסור להמציא להן ורע.

תמן תנינן, הלוקח עובר חמורו של עכו"ם, המוכר לו אף על פי שאינו רשאי, המשפתת לו והמקבל
ממנו והנותן לו בקבלה - פטור מן הכבורה. רבי חגי ברא קומי רבי יוסי: לית הדא אמרה שאסור

להמציא להן עבדים. אמר ליה: כבר קדמך רבי אבון, דמר רבי אבון בשם רבנן דתמן: זאת אומרת שאסור להמציא להן זרע:

בן בתירה מתיר בסוס. לא אמר רבי יודה אלא בסוס זכר שהוא הורג בעליו במלחמה. יש אומרים שהוא רץ אחר נקבה, ויש אומרים שהוא עומד ומשתיין. מה נפק מן ביניהון? תפריים. מאן דמר שהוא רץ אחר נקבה – זה אינו רץ אחר נקבה. מאן דמר שהוא עומד ומשתיין אף הוא עומד ומשתיין דברי חכמים. רבי אחא בשם רבי תנחום בר חייה: לכשזוקין הוא פודנו ברחום:

רבי יוסה בי רבי בון בשם רבי חזנה בן בתירה ורבי נתן אמרו דבר אחר, דתני, הוציא בהמה ותיחא ועופות בין חיים בין מתים – חיב. רבי נתן אומר: מתים – חיב. חיין – פטור. רבנן אית להון משום חיב הפאת. ואינן מתיבין ליה הכין? כשימתו השיבוהו, כשמתוך שאת אומר משום הלכות בהמה גסה אוף אית לן לכשזוקין הוא פודנו בריתים. רבי אומר: אומר אני, שהוא אסור משום שני דברים: משום פלי זין ומשום הלכות בהמה גסה. ותני נן, הנה גסה כבהמה גסה. מאן תניתא רבי? דברי חכמים. רבי ביסנא חנין בר בא בשם רב חייה: גסה כבהמה דקה.

הלכה ד' מתני' – מקום שנהגו לזכל צלי בלילי פסחים – אוכלין. מקום שנהגו שלא לזכל – אינן אוכלין.

[דף כ"ח ע"א]

מקום שנהגו להדליק את הנר בלילי יום הכפורים – מדליקין. מקום שנהגו שלא להדליק – אינן מדליקין. מדליקין בבתי כנסיות ובבתי מדרשות ובמבואות אפלין ועל גבי החולין.

גמרא – רבי בא בעא קומי רבי אימי: אפלו בשך עגל אפלו בשך עוף? אמר ליה: אפלו בשך עוף. סברין מימר, אפלו ביצה אפלו קולקס. אמר רבי יודן בי רבי חנין: ובלבד מן השחטה.

תני, רבי שמעון בן אלעזר אומר: יום הכפורים שחל להיות בשבת, אפילו במקום שלא נהגו להדליק – מדליקין. רבי סימון בשם רבי יהושע בן לוי, רבי יוסה בן שאול בשם רבי: הלכה ברבי שמעון בן אלעזר. דרש רבי חייה בר בא לטיברייה, בהדא דרבי שמעון בן אלעזר.

רבי יוסה אמר לה, רבי שמואל בר נחמן בשם רבי יונתן, רבי חזקיה ואמרי לה רבי יעקב בר אחא בשם רבי שמואל בר נחמן: מקום שנהגו להדליק – משבח ממקום שנהגו שלא להדליק. אמר רבי

יְרַמְיָה: תַּדַּע שֶׁהוּא כּוֹן, שֶׁהָרִי יוֹם הַכַּפּוּרִים שֶׁחָל לְהִיּוֹת בְּשַׁבָּת, אֲפִילוּ מְקוֹם שֶׁנִּהְיָ שָׂאָה לְהַדְלִיק – מִדְּלִיקוֹן.

רַבִּי כּוֹן סִימוֹן תְּרִיהוֹן אָמְרִין, תַּדַּע לָךְ שֶׁהוּא כּוֹן, שֶׁהָרִי הָאִישׁ הַזֶּה צָנַע וְאִינוּ מְשַׁמֵּשׁ מִמָּוֶתוֹ לְאוֹר הַנֵּר. בֵּין כּוֹמָאן דְּאָמַר 'מִדְּלִיקוֹן' בֵּין כּוֹמָאן דְּאָמַר 'אִינוּ מִדְּלִיקוֹן' – מִפְּנֵי הַרְגֵל עֲבָרָה. מֵאֵן דְּאָמַר 'מִדְּלִיקוֹן' – שֶׁהוּא רוֹאֵה וּמַתְבַּיֵּשׁ. וּמֵאֵן דְּאָמַר 'אִינוּ מִדְּלִיקוֹן' – שֶׁלֹּא יֵרָאֵה וַיִּתְאַוֶּה.

תַּנִּי, אֲפִילוּ בְּתַי כְּנִסְיוֹת וּבְתַי מִרְחֻצֵיּוֹת. לְכּוֹן צְרִיכָה אֲפִילוּ מְקוֹם שֶׁלֹּא נִהְיָ לְהַדְלִיק – מִדְּלִיקוֹן.

יוֹם הַכַּפּוּרִים שֶׁחָל לְהִיּוֹת בְּשַׁבָּת, מַהוּ לְהַדְיָח כְּבָשִׂין וּשְׁלֻקוֹת מִן הַמִּנְחָה וּלְמַעַלָּן? רַב אָמַר: אִסּוּר. רַבִּי לְעֶזְרָא אָמַר: מִתֵּר. רַבִּי יַעֲקֹב בַּר אֲחָא בְּשֵׁם רַבִּי אֲלֵעָזָר: מַה טַּעַם אָמְרוּ מִדִּיהִין כְּבָשִׂים וּשְׁלֻקוֹת מִן הַמִּנְחָה וּלְמַעַלָּן? מִפְּנֵי סַבְּנָה. שֶׁנִּיָּא הֵיא יוֹם הַכַּפּוּרִים שֶׁחָל לְהִיּוֹת כְּחוּל.

הַתִּיב רַבִּי חֲנַנְיָה חֲבֵרוֹן דְּרַבְנִין: מַתְּנִיתָא פְּלִיגָא עַל רַבִּי אֲלֵעָזָר – יוֹם הַכַּפּוּרִים שֶׁחָל לְהִיּוֹת בְּשַׁבָּת – חֲלוֹת מִתְחַלְקוֹת לְעֶרֶב, שֶׁנִּיָּא הֵיא, שֶׁעַל יְדֵי שֶׁהוּא דֹבֵר קַל, שְׂמָא וְיִשְׁפַח וְיֹאכַל. הַתִּיב רַבִּי פְּנַחֵם: מַתְּנִיתָא דְּרַבִּי לְעֶזְרָא פְּלִיגָא עֲלוּי – יוֹם הַכַּפּוּרִים שֶׁחָל לְהִיּוֹת בְּשַׁבָּת שְׁבַתוֹן שְׁבוּת, וּבְחוּל שְׁבַתוֹן שְׁבוּת. אִם בְּחוּל אֵת שׁוֹבֵת לֹא כָּל שְׁכֵן בְּשַׁבָּת? לֹא צוֹרְכָה דְּלֹא, אֲפִילוּ דְּבָרִים שֶׁאֵת מִתֵּר לְעִשׂוֹתוֹן בְּחוּל – אֵת שׁוֹבֵת עֲלֵיהֶן בְּשַׁבָּת. וְאִי וָז? זוֹ הַדְּחַת כְּבָשִׂים וּשְׁלֻקוֹת.

רַבִּי יַעֲקֹב בַּר זְבִדִי בְּשֵׁם רַבִּי אֲבָהוּ: נִרְאִין דְּבָרִים בְּדִבְרֵי שְׁדַרְפוּ לְבוֹא בְּצוּנָן, אֲכַל דְּבַר שְׁדַרְפוּ לְבוֹא בְּרוֹתְחִין עַד דִּיידָא גְּלִשָּׁה הוּא מְקַנְב. אָמַר רַבִּי מְנַא: אִם אוֹמַר אֵת כּוֹן,

[דף כ"ח ע"ב]

אֵף מַתְבַּיֵּשׁ וְלֹא מְקַנְב וְנִמְצָא כּוֹן לִידֵי סַבְּנָה.

רַבִּי כּוֹן בְּעָא קוּמִי רַבִּי אִימִי: מַהוּ לְהַדְיָח כְּבָשִׂים וּשְׁלֻקוֹת מִן הַמִּנְחָה וּלְמַעַלָּן? אָמַר לֵיה: שְׂרִי. רַבִּי יַעֲקֹב בַּר אֲחָא שְׂאָל לְרַבִּי חֵיָה וּלְרַבִּי יִסָּה: מַהוּ לְהַדְיָח כְּבָשִׂים וּשְׁלֻקוֹת מִן הַמִּנְחָה וּלְמַעַלָּן? אָמַר לֵיה: שְׂרִי.

רַבִּי זְעִירָה בְּעָא קוּמִי רַבִּי אִימִי: מַהוּ מִימָר לְחֵלְמָה – עֶבֶד לִי חֵלְמָה? אָמַר לֵיה: שְׂרִי. עֶבֶד לִי תוֹפִין – שְׂרִי. עֶבֶד לִי פְּתִילָה – אָמַר לֵיה: לֹא. מַה בֵּין זֶה לְזֶה? זֶה אוֹכַל נֶפֶשׁ וְזֶה אִינוּ אוֹכַל נֶפֶשׁ.

הלכה ה' מתני' – מקום שנהגו לעשות מלאכה בתשעה באב – עושין. מקום שנהגו שלא לעשות – אינן עושין. ובכל מקום תלמידי חכמים במלון. רבי שמעון בן גמליאל אומר: יעשו כל אדם עצמן בתלמידי חכמים.

גמרא – רבי אבון רבי שמעון בן לקיש בשם רבי יודן נשייא כמתמיה: יעשו כל אדם עצמן תלמידי חכמים? כל עצמן לא גזרו חכמים בפולה בתשעה באב:

הלכה ו' מתני' – וחכמים אומרים: ביהודה היו עושין מלאכה בערבי פסחים עד הצות. ובגליל לא היו עושין כל עקר.

הלילה, בית שמאי אוקרין, ובית הלל מתירין עד שתנין החמה:

גמרא – הא יום אסור. רבי לעזר בשם רבי הושעיה: יום פסח הוא לה'. רבי יעקב בר אחא בשם רבי יוחנן, רבי לא בשם רבי לעזר: שני תלמידים שנו אותה. אמר רבי זעירא: אשפחית אמר: תלתא אינון, חד אמר אסור, וחד אמר מתר, וחד אמר מנהג.

הלכה ז' מתני' – רבי מאיר אומר: כל מלאכה שהתחיל בה קדם לארבעה עשר גומרה בארבעה עשר, אבל לא ותחיל בה בתחלה בארבעה עשר אף על פי שיכול לגומרה. וחכמים אומרים: שלש אמוניות עושין מלאכה בערבי פסחים – הדייטים והספרים והכוכסין. רבי יוסי בי רבי יהודה אומר: אף הרוצענים.

גמרא – ובלבד דבר שהוא לצרף מועד. אבל לא ותחיל בארבעה עשר אפילו דבר שהוא לצרף מועד.

וחכמים אומרים: שלש אמוניות עושין מלאכה בערבי פסחים, התיטין – שכן הדייט תופר כדרבו בחלו של מועד. הספרין – שכן נזירין ומצרעין מוגלחין במועד. הכוכסין – שכן דרף העולין מטמאה לטהרה להיות כוכסין במועד.

רבי יוסי בן רבי יהודה אומר: אף הרוצענין – שכן דרף עולי רגלים להיות מתקנין מנעליהן וסנדליהן במועד. ורבנין אמרין: עשירים היו בבחמה היו עולין.

[דף כ"ט ע"א]

הלכה ח' מתני' – מושיבין שוכבין לתרגולים בארבעה עשר.

ותרנגלת שפרחה, מחזירין אותה למקומה. ואם מתה – מושיבין אהרת תהתיה.

גורפין מתחת רגלי בהמה בארבעה עשר, ובמועד מסלקין לצדין.

מוליכין ומביאין פלים מבית האמן, אף על פי שאינם לצרף המועד.

גמרא – הא במועד אסור. אין מרביעין את הבהמה במועד אכל מוליכין אותה לבקרת.

רבי יודה אומר: המורה שהיא תובעת זכר – מרביעין אותה שלא תיצן, ושאר כל הבהמה מוליכין אותה לבקרת.

ומקויון דם לאדם ולבהמה במועד ואין מונעין רפואה מאדם ומבהמה במועד:

ותרנגלת שפרחה מחזירין אותה למקומה – והן שיהזירוה שלשה ימים למרידה.

ואם מתה מושיבין אהרת תהתיה – והוא שישבה על ביצה שלשה ימים מעת לעת. אומר רבי מנא: מתניתא אמרה בן, שלשה עשר, ארבעה עשר, חמשה עשר. ומקצת היום ככלו. אומר רבי אבון: תפתר שישבה מאליה ולית שמע מינה כלום.

זבל שבמבוי מסלקו לצד. שברפת ושבחצר – מוציא לאשפה. אומר רבי בא: הדיא דתימר בחצר קמנה, אכל בחצר גדולה – מסלקו לצד. הרפת, בין גדולה בין קמנה מוציא לאשפה. אומר רבי בא: מפני שנוולה קשה:

הלכה ט' מתני' – ששה דברים עשו אנשי ירוחו, על שלשה מהו בידם ועל שלשה לא מהו בידם. אלו שלא מהו בידם: מרביבין דקלים כל היום, וכורכין את שמע, וקוצרין וגודשין לפני העמר, ולא מהו בידן.

אלו שמחו בידן: מתירין בגמזיות של הקדוש,

[דף כ"ט ע"ב]

ואוכלין מתחת הנשרים בשבת, ונותנין פאה לירק, ומהו בידן חכמים

גמרא – מאן תנא קוצרין? רבי מאיר. מאן תנא גודשין? רבי יודה. אומר רבי יעקב בן רבי מוסי קומי רבי יוסי: כל עמא מודיי שקוצרין, וכל עמא מודיי שאין גודשין. מפליגין בהרכבת דקלים. רבי

מאיר אומר: מרכיבין דקלים כל היום וברצון חכמים היו עושין. רבי יודה אומר: לא היו עושין ברצון חכמים.

פיצד היו בורכין את שמע? אמר רב אחא, אמר רבי זעירה, אמר רבי לא: שמע ישראל ה' אלהינו ה' אחד, אלא שלא היו מפסיקין בין תבה לתבה; דברי רבי מאיר. רבי יודה אומר: מפסיקין היו, אלא שלא היו אומרים 'ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד'. רבי יוסה אומר, רבי זעירה, אמר רבי לא: שמע ישראל ה' יגו', אלא שלא היו מפסיקין בין אחד לברוך; דברי רבי מאיר. רבי יודה אומר: מפסיקין היו, אלא שלא היו אומרים ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד.

פיצד היו מתירין בגמזיות של הקדוש? אמרו להן חכמים: אין אתם מודין לנו בגדולי הקדוש שהן אסורין. אמרו להן: אבותינו בשהקדישו לא הקדישו אלא קורות, מפני בעלי אגרוף, שהיו באו ונטלין אותן בזרוע. מה רבנין סברין מימר? קורות ופרות הקדישו, אפילו תימר קורות הקדישו ופרות לא הקדישו, צריכא לרבנין.

המקדיש שדה אילן, מהו שישיר לו מן הגדולין? נשמעינה מן הדא, משנודעו העוללות – העוללות לעניים. שניא היא, שאין אדם מקדיש דבר שאינו שלו. מעתה אפילו לא נודעו העוללות יהו העוללות לעניים! שניא היא שהוא פרום להקדש, כהדא דתני, הנוטע פרום להקדש – פטור מן הפרט, מן הערלה, ומן הרבעי, ומן העוללות, והניב בשביעית. רבי זעירא בשם רבי יוחנן: ושבתה הארץ שבת לה' – אפילו דבר שהוא לה', קדשת שביעית חלה עליו.

רבי יהודה בר אבא בעא קומי דרבי מנא: לאוכלו בלא פדיון אי אפשר, שאי אפשר להקדש לצאת בלא פדיון, לפדותו ולאוכלו אין אתה יכול – שלא יהא

[דף ל' ע"א]

בלוקח לו קורדום מדמי שביעית. אמר ליה: הגובר היה מתקפן ביד אחר.

אמר רבי מתניה: למה לי גן פתרון לה דברי הכל? כההיא דמר רבי יוחנן: דברי רבי יוסה מפני שקדם נדרו להקדשו. והכא מפני שקדם הבקר נדרו להקדישו.

אמר רבי יוחנן: והורון ברבי יוסה.

לית הדא פליגא על רבי יוחנן? דרבי יוחנן אומר: מכיון שעבר עליו ושכחו – הרי הוא שכחה. שניא היא בערים שדרבו לבחן. אפילו על דרבי אושעיה לית היא פליגא, דרבי אושעיה אומר: רומם

מסכת פרה פרק תשיעי

א. כל הנהרות כשרין לקדש בהם מי חטאת. ומודה רבי יהודה במעין היוצא ממקום אחד, ומתפרד לשני מקומות, וחוזר ומתערב במקום אחד - כשר. וכן ה"ה רבי יהודה אומר: ממלא אדם חבית ממעין זה, וחבית ממעין זה, ונותנן בשקת אחת ומקדש. וכן ה"ה רבי יהודה אומר: ממלא אדם צלוחית מחבית זו וצלוחית מחבית זו, ונותן בשקת אחת ומקדש. וכן היה רבי יהודה אומר: יורדת הצלמין - פסולה, מפני שכזבה בשעת פולמוס. אמרו לו: והלא כל מימי בראשית כזבו בשעת פולמוס. שלוח היתה נמלה מהלכת בו. מעין שהיה יוצא בשנה זו מצד זו ושנה אחרת מצד זה, או שהוא רבה מימות הגשמים ומתמצט בימות החמה - כשר:

ב. הכל שוין בבאר שירד לתוכה שטף של מימי גשמים, שהוא צריך להמתין עד שיחזרו המים לכמות שהיו. מעין שיצא בתחלה, רבי יהודה אומר: צריך לברר. וחקמים אומרים: אין צריך לברר. היתה חביתו מנחת לפניו וירד לתוכה שטף של מימי גשמים - פסולה. (ירד לתוכה טל - פסול). ירד לתוכה טל בלילה, רבי אליעזר אומר: יניחנה בחמה והטל עולה. וחקמים אומרים: אין הטל עולה אלא מן הפרות בלבד:

ג. מי חטאת שנפלו לתוכן מי מעין ומי מקוה ומי פרות, אם רוב מי חטאת - מטמאין במשא, אם רב מי פרות - אין מטמאין במשא, מחצה על מחצה - מטמאין במשא. בין כך ובין כך - פסול להזות מהן. אמר רבי: אם כדברי רבי אליעזר הזאה כל שהוא - כשרה, חציה מן הכשר וחציה מן הפסול - הזאה מטהרת בכל שהוא:

ד. נפל לתוכן עכשוב, שובאי, כובאי, דג, וצפרדע, ונתבקעו ונשתנו מראיהן - פסולין. לא נתבקעו ולא נשתנו מראיהן - כשרין. רבי יהודה אומר: אף על פי שלא

נתבקעו ולא נשתנו מראיהן - פסולין, מפני שהן מוררין. והכל מודים בחבג - שהוא פסול, שהוא מורר. והכל מודים בבקיעינה - שאינה פוסלת. רבי יוסי ורבי שמעון אומרים: נראין דברי רבן גמליאל בנחש, וכדבריו אנו מורים. אמר רבי יהודה: והלא אין דברי רבי אליעזר בפרה אלא להקל, שרבי אליעזר אומר: כשרה, ורבי יהושע אומר: כשישתה - פסול מפני משקה פיו, ואם גרגר - כשר:

ה. מי חטאת שנשתנו מראיהן מחמת עצמן - כשרין. נשתנו מראיהן מחמת עשן, או שנפל לתוכן טיס, קוז, ופואה - פסולין. זה הכלל: כל הפוסל בשנוי מראה במעין - פוסל בצלוחית. אפר חטאת שנשתנו מראיהן מחמת עצמן ומחמת עשן - כשר. נשתנו מחמת אבק, או שנפל לתוכן סיד וגפסית - פסול. מי חטאת שהגלדו וחזרו ונמוחו - כשרים. המחן באור - פסולין. ובחמה - כשרין. אמר רבי אלעזר ברבי צדוק: דבר שמטמינים בו לשבת - כשרין, ודבר שאין מטמינים בו לשבת, לחטאת - פסולין. המים הנמשכין - כשרין. והנורקין - פסולין:

ו. לא יטול אדם מי חטאת ואפר חטאת והוא רוכב על גבי חברו, או על גבי בהמה, מקום שאין רגליו נוגעות בארץ. אבל מעבירן הוא בגשר ואינו חושש. אחד הירדן ואחד כל הנהרות. חנינא בן עקביא אומר: לא אמרו אלא בירדן לבד.

מסכת פרה פרק עשירי

א. מי חטאת ואפר חטאת המקדשין, בין טמאין ובין טהורין - מטמאין את הידים לתרומה, במגע ובמשא. רבי יוחנן בן גורי אומר: מי חטאת שנטמאו - הרי הן כאפר מקלה. אפר כשר שנותר במים פסולין - מטמאין את הכהן ואת התרומה. רבי יעקב אומר: מטמאין הן משום משקה.

ב. כל הראוי ליטמא טמא מת, אפלו טמא - אינו מדף, וכל שאינו מדף לתרומה - אינו

גבי משכב ומושב – טמא, שהיא טהורה, שאין לה דבר שמטמא מלמעלה כלמטה אלא כזית מן המת ושאר כל המאהילין:

ד. קלל של חטאת וקלל של תרומה שנגעו זה בזה – שניהן טהורין. רבי יהושע אומר: של חטאת טמא. במה דברים אמורים? בשל אבן, אבל בשל חרס הכל מודים בשל חטאת שהוא טמא:

ה. קלל של חטאת ולגין של תרומה שנגעו זה בזה – שניהן טהורין. בשתי ידיו – שניהן טמאין. בשני גירות – שניהן טהורין. רבי יהושע אומר: של חטאת – טמא, שרבי יהושע אומר: זה הכלל, כל המטמא מי חטאת במגע – מטמא במשא, וכל שאינו מטמא מי חטאת במגע – אינו מטמא במשא:

מסכת פרה פרק אחד עשר

א. אזור המכשר וכלים הטהורים לחטאת – נצולין בצמיד פתיל. כל ספק טהור לתרומה – טהור לחטאת. כל התלוי לתרומה – נשפך לחטאת. ואם עשה על גביו טהרות תלויות, חוץ מן הידים, מפני שספק מים – טהור. הרעדות – טהור לתרומה וטמא לחטאת. הרפפות – טהורות לקדש לתרומה ולחטאת. רבי אליעזר אומר: הרעדות – טמאות לחטאת וטהורות לקדש לתרומה. אמר רבי יהודה: אף אני כך אמרתי, אבל חברי גזרו עלי שאהיה מודה בהם בטהרה:

ב. דבלה של תרומה שנפלה לתוך מי חטאת, נטלה ואכלה, אם אין בה כפיצה בין טהורה בין טמאה – טהור. אם יש בה כפיצה, בטמאה – טמא, ובטהורה – טהור, שאם כן אין טהרה לחטאת, שאני אומר: נטמא המזה במים וחזר המזה וטמא את המים. נטמא האזוב וחזר האזוב וטמא את המים. אמר רבי מאיר: במה דברים אמורים? בזמן שתחכה בכוש או בקיסם, אבל נטל בידו – נטמא וטמא את מי חטאת. רבי יוסי ורבי שמעון אומרים: אין הטהור

מדף לחטאת. ולא חדשו טמאה בחטאת; דברי רבי אליעזר. מעשה בשמעייה איש כפר עותני, שהיה בידו לגין מלא מי חטאת, והגיף את הדלת שמפתח טמא טמא מת תלויה בה, ובא ושאל את רבן יוחנן בן זכאי, ואמר לו: שמעייה! צא והזה את מימך. ורבי יהושע אומר: אפלו טהור יש לו מדף. ומעשה ברבי ישמעאל שהיה מהלך בדרך אחר רבי יהושע, אמר לו: הטהור לחטאת שהסיט את המפתח שהוא טהור לתרומה, מהו, טמא או טהור? אמר לו: טמא. למה? שמא היתה בה טמאה ישנה, או שמא ישפח וסיט את הדבר הטמא. אמר לו: וכי אינו אלא שהסיטו, אבל נראין דבריו בדבר הראוי לטמא מדרס, שמא היתה בה טמאה ישנה, או שמא ישפח וסיט את הדבר הטמא. השיאו לדבר אחר, אמר לו: ישמעאל אחי! היאך אתה קורא "כי טובים דודין מיינ" (שיר השירים א, ב), או "כי טובים דודין מיינ".

אמר לו: טובים דודין מיינ. אמר לו: אין הדבר כן, שהרי חברו מלמד עליו – "לרית שמניך טובים". וחכמים אומרים: הטמא – מדף, והטהור – אינו מדף. הטמא שאמרו טמא מת, ולא טמא מדף, טמא טמא מת ולא מדף. רבי אומר: טהור לחטאת שהסיט את רקו ומימי רגליו של טהור לתרומה – טמא. הסיט את דמו – טהור. הסיט את השרץ ואת שכבת זרע, רבי אליעזר מטהר ורבי יהושע מטמא:

ג. קלל של חטאת שנתנו על גבי השרץ, רבי אליעזר מטהר וחכמים מטמאין. במה דברים אמורים? בזמן שאם ינטל השרץ והקלל מסיט, אבל אם ינטל השרץ והקלל עומד, ואפלו מת ונבלה נוגעין מאחוריו – טהור. נתנו על גבי משכב ומושב, ועל גבי חרס הטמא – טמא. נתנו על גבי אוכלין ומשקים, או על גבי ספר תורה, רבי יוסי מטהר וחכמים מטמאין. העבירו על גבי חנור ועל גבי נבלה ועל גבי השרץ, רבי עקיבא מטמא. ומודה רבי עקיבא הזאה שהעבירה על גבי כלי חרס – טמא, או על

לתרומה מטמא את מי חטאת, ואת אפר חטאת, ואת המזה מי חטאת:

ג. כל הטעון ביאת מים, בין מדברי תורה בין מדברי סופרים, קדם לביאתו במים - מטמא את מי חטאת, ואת אפר חטאת, ואת המזה מי חטאת במגע ובמשא. רבי אליעזר אומר משום רבי טרפון: נוטל טמא כלים הטהורים לחטאת באסל ואינו חושש:

ד. אזור של אשה ושל עבודת כוכבים ושל עיר הנדחת - פסול. ושל תרומה טמאה - לא יזה, ואם היה - פסול. ושל תרומה טהורה - לא יזה, ואם היה - פשר. אין מזין, לא בתמרות, לא ביונקות, ואם היה ביונקות ונכנס למקדש - פטור. בתמרות ונכנס למקדש - חייב; דברי רבי מאיר. וחכמים אומרים: בתמרות ונכנס למקדש - פטור. ביונקות ונכנס למקדש - חייב. אלו הן היונקות: גבעולין שלא גמרו. תמרות שלא הנצו כל עקר; דברי רבי מאיר. וחכמים אומרים: תמרות גבעולין שלא גמרו, ויונקות שלא הנצו כל עקר. לא נחלקו על הלכה אלא על הלשון (שרבי אליעזר אומר: שורפין עליהן את התרומה ואין חייבין עליהן על טמאת מקדש). הנלקט לחטאת כנלקט לאוכלין; דברי רבי מאיר. רבי יהודה (ורבי יוסי) ורבי שמעון אומרים: כנלקט לעצים:

מסכת פרה פרק שנים עשר

א. אזור, אימתי פשר להזות? משישיר את נצו. הזה בו עד שלא השיר את נצו, רבי פוסל, ורבי אליעזר ברבי שמעון מכשיר. רבי יוסי אומר: אזור שתחלתו שנים ושיריו אחד - הוא פסול:

ב. גרדומי אזור - כשרין. וגרדומי ציצית - כשרין. ירד וטבל ועלה, אם יש עליו שטף של מימי גשמים והזה - הזאתו פסולה. ואם יש עליו משקה טופח - הזאתו כשרה. רבי יהודה אומר: אם יש עליו משקה מרגליות והזה - הזאתו פסולה. אזור שהטביל עזו עם גבעוליו, אף על פי שמזה והמים

שופעים מן העץ לגבעול - פשר כדרכו, ואינו חושש שמא מן העץ יצא. אזור שהטביל מקצתו, רבי יהודה מכשיר, שרבי יהודה אומר: מטביל קצתו וחוזר מטביל עליו עד שיטבל את כלו. הטביל את כלו - לא יזה ממנו הזאה שניה, עד שינגב:

ג. צלוחית שפיה צר, מזין הימנה הזאה ראשונה, אבל לא הזאה שניה, מפני שהמים נסחטין; דברי רבי יהודה. שלשה דברים אמר רבן שמעון בן גמליאל משום רבי שמעון בן פהנא: מימיהן של כהנים לא נמנעו מלהזות באזור הנטבל ובצלוחית שפיה צר. ופוצעין אגוזים של תרומה במטלית בידיים מסואבות, ולא חשו להן חכמים משום טמאה:

ד. האומר לחברו: הזה עלי ואזה עליך, רבי עקיבא מטמא, וחכמים מטהרין. המשמר מי חטאת אפלו עד עשרה ימים - הרי הן בחזקתן ואין צריך טבילה:

ה. הכל כשרין להזות, חוץ מחרש שוטה וקטן; דברי רבי יהודה, שרבי יהודה מכשיר באשה ופוסל בקטן. רבי ישמעאל בנו של רבי יוחנן בן ברוקא אומר: חרש שוטה וקטן שהזו ואחרים רואין אותן - הזאתן כשרה:

ו. נתכון להזות לאחריו, והזה לצדידין שלאחריו - הזאתו כשרה. מזין על האדם ועל חבריו, בין ער בין ישן, ועל הכלים בין מתוכן ובין מאחריהם, חוץ ממוסף יורה של שולקי זיתים שהוא מטמא את ההזאה באויר, כנגד המוסף שמזין עליו מאחוריו. טבל את האזור לשם דבר שהוא ראוי להזיה, והזה על דבר שראוי להזיה, מים הנוטפים - טמאים וכשרים להזות, ואם יש באזור - ישנה. לשם דבר שהוא ראוי להזאה, והזה על דבר שאין ראוי להזאה, על העובר כוכבים ועל הבהמה, ועל ערובה של אבן, המים הנוטפין - טמאים. ופסולים להזות, ואם יש באזור - לא ישנה. לשם דבר שאינו ראוי להזאה, והזה על דבר שראוי

להזאה, הואיל והתחלת טבילתו - פסולה, כף הזאתו - פסולה. היה רבן גמליאל אומר: אומרים לו למזה: פרש מאחריו, שמא תטמא. אמרו לו: והלא מחליקין היו בפני חלון של רבים, דורסין ולא נמנעין, מפני שאמרו: מי חטאת שעשו מצותן אין מטמאין. וכמה יהא במים ויהא בהן כדי הזאה? כדי שיטביל ראשי גבעולין ויזה, חוץ מזה שהאזוב בולע. רבי יהודה אומר: רואין כאלו הן על האזוב של נחשת שאינו בולע:

מסכת טהרות פרק ראשון

א. אמר רבי שמעון: מפני מה אמרו 'אכל שנטמא באב הטמאה ושינטמא בולד הטמאה מצטרפין זה עם זה'? מפני שאפשר לשלישי לעשות שני, ואפשר לשני לעשות ראשון. ומפני מה אמרו: השרץ והנבלה והמת - אין מצטרפים זה עם זה? לפי שאי אפשר לשרץ לעשות נבלה, ואי אפשר לנבלה לעשות מת:

ב. מקרצת שהיתה שלישית והשיף לה אחרות - כלן שלישית בקדש. פרשה - היא שלישית וכלן רביעית. ואיזהו הנשודף? התולש ממנו כל שהוא. אבל אם היו ממעכין זה את זה, כגון הדבלה, והתמרים, והגרוגרות, והצמוקין - הרי אלו אינן חבור. ומפני מה אמרו: בזיתים חבור? שמתחלה לא נתנן אלא על מנת שינקו זה מזה. אבא שאול אומר: טבול יום תחלה לקדש. רבי מאיר אומר: טבול יום - מטמא אחד ופוסל אחד בקדש, ופוסל בתרומה. וחכמים אומרים: כשם שהוא פוסל משקה תרומה ואוכלי תרומה, כך פוסל משקה קדש ואוכלי קדש:

ג. אחד טבול יום מטמאה חמורה ואחד טבול יום מטמאה קלה, טבול יום מן הזב והזבה ביום השביעי שלו - הרי זה לא יעשה כלום, ואם עשה - הרי זה תלוי. אחד טבול יום ואחד טהור שידינו טמאות - מטמא משקה חלין, ופוסל אוכלי תרומה. רבי אלעזר ברבי שמעון אומר: אין ידים תחלה לטבול יום:

ד. השרץ מטמא שלשה, ופוסל אחד בקדש, ומטמא שנים, ופוסל אחד בתרומה. מטמא אחד ופוסל אחד בחלין. משקין מטמאין שנים ופוסל אחד בקדש. מטמאין אחד, ופוסלין אחד בתרומה, ופוסלין את החלין. הידים מטמאות אחד ופוסלות את התרומה ואין ידים לחלין. רבי שמעון בן רבי אליעזר

להזאה, הואיל והתחלת טבילתו - פסולה, כף הזאתו - פסולה. היה רבן גמליאל אומר: אומרים לו למזה: פרש מאחריו, שמא תטמא. אמרו לו: והלא מחליקין היו בפני חלון של רבים, דורסין ולא נמנעין, מפני שאמרו: מי חטאת שעשו מצותן אין מטמאין. וכמה יהא במים ויהא בהן כדי הזאה? כדי שיטביל ראשי גבעולין ויזה, חוץ מזה שהאזוב בולע. רבי יהודה אומר: רואין כאלו הן על האזוב של נחשת שאינו בולע:

ז. טהור לחטאת שנטמאו ידיו - נטמא גופו. מטמא את חברו, וחברו את חברו, ואחורי לגין מטמא תוכו. לגין של חטאת שנטמא אורו - נטמא תוכו. מטמא את חברו, וחברו את חברו, ואת המזה, שאין אומרים בחטאת: 'זה ראשון וזה אחרון', אלא אפלו הן מאה - כלן תחלה, שאין מונין למי חטאת. עסות שנעשות על גב חטאת, ונגע השרץ באחת מהן, אפלו הן מאה - כלן תחלה, שאין מונין לחטאת:

ח. כוש של פשתן חבור לטמאה ולהזה. הארבלי ושל פקיע - הרי זה לא יזה, ואם הזה - מזה. כל ידות הכלים הבאות מבית האמן כגון יד המגל ויד הסכין - חבור לטמאה ולהזאה. כל הכלים הקדוחות - חבור. ורבי יוחנן בן נורי אומר: אף החרוקות. הצואה שעל הפסא - חבור להזאה ואין חבור לטמאה; דברי רבי יוסי הגלילי. רבי עקיבא אומר: כל שחבור להזאה חבור לטמאה. ויש חבור לטמאה ואין חבור להזאה. הקומקמין חבור לטמאה ולהזאה. כסוי המיחם המחבר בשלשלת בית שמאי אומרים: חבור לטמאה ואין חבור להזאה. ובית הלל אומרים: הזה על המיחם - הזה על הכסוי. הזה על הכסוי - לא הזה על המיחם. אמר רבי יוסי: אלו דברי בית שמאי. ובית הלל אומרים: כלן חבור אחד הוא:

ט. טבל את האזוב בלילה והזה ביום - פסולה. לא שהמים פסולין, אלא שצריך

אומר משום רבי מאיר: הידים תחלה לחלין ושניות לתרומה. באיזה קדש אמרו? בקדשי המקדש המקדשין כגון חלות תורה ורקיקי נזיר שנשחט עליהם את הזבח, והמנחות שקדשו בכלי, אבל חלות תורה ורקיקי נזיר שלא קדשו בכלי - אינן לא כקדש ולא כחלין, אלא הרי הן כתרומה. והשרץ מטמא שנים ופוסל אחד בהם:

ה. החלה והבכורים ותשלומי תרומה וחמשיה - הרי הן כתרומה. הטבל, והמזמע, וגדולי תרומה, ומעשר שני - הרי הן כחלין. פירות הקדש בתוך גומותיהם והמים המקדשין. נטמאת אחת מהן בשרץ - כלן טמאות. כתרומה - מטמא שנים ופוסל אחד. כחלין - מטמא אחד ופוסל אחד. אין לך משקה הנוגע בשלישי טמא, אלא קדש בלבד. רבי אלעזר ברבי צדוק אומר: האוכל אכל שני - לא יעשה בבית הבד מפני שהוא שני, והשני שנגע במשקין בית הבד - טמאין:

מִסְכַּת טְהוֹרוֹת פָּרֶק שְׁנִי

א. אמר לו רבי יהושע לרבי אלעזר: היכן מציינו טמאה בתורה שהיא עושה טמאה אחרת, פיוצא בה שאתה אומר: ראשון עושה ראשון. אמר לו: אף אתה אומר: שני עושה שני. אמר לו: מציינו שהשני מטמא את המשקין לעשות תחלה, והמשקין מטמאין את האוכלין לעשות שני, אבל לא מציינו ראשון שהוא עושה ראשון בכל מקום:

ב. השחלים והגריסין, בזמן שמגיס בהן את הקדרה - מטמאין טמאת אוכלין. נתנן לקערה ויצאו מהן משקין - משקין היוצאין מהן מטמאין טמאת משקין. כיצד אמרו שמן תחלה לעולם? שאם נמחה ולא נשתיר הימנו אלא כפול - משקין היוצאין הימנו מטמאים טמאת משקים. נמצאת אומר: חמש מדות במשקין, הרטב והגריסין והחלב, בזמן שהמשקה טופח עליהן - הרי אלו תחלה. קרשו - אין צריכין מחשבה

לאוכלין. דבש הזב מפורת דבורים - אינו מטמא לא טמאת אוכלין ולא טמאת משקין. חשב עליו לאוכלין - מטמא טמאת אוכלין. למשקין - מטמא טמאת משקין. השמן - לא אכל ולא משקה, חשב עליו לאוכלין - מטמא טמאת אוכלין. למשקין - בטלה דעתו:

ג. הדם שקרש - אינו לא אכל ולא משקה. חשב עליו לאוכלין - מטמא טמאת אוכלין. ולמשקין - בטלה דעתו. דבש תמרים - אינו לא אכל ולא משקה. חשב עליו לאוכלין - מטמא טמאת אוכלין. ולמשקה - בטלה דעתו. ושאר כל מי פרות - כלן אינן לא אוכלין ולא משקין. חשב עליהן בין לאוכלין ובין למשקין - בטלה דעתו. השלג - לא אכל ולא משקה. חשב עליו לאכילה - בטלה דעתו. למשקה - מטמא טמאת משקה. נטמא מקצתו - לא נטמא כלו. טהר מקצתו - טהר כלו. מים טמאים שהגלידו ואין בהם משקה טופח - טהורים. נמוחו - חזרו לטמאתן הישנה. מקוה שאוב שהגלידו - טהור משום מים שאובין. נמוחו - כשר להקוות עליו:

ד. החושב על החלב שבכחל - טהור. ושבקיבה - טמא. העור והשליא - אינן מטמאין טמאת אוכלין. העור ששלקו והשליא שחשב עליה - מטמאין טמאת אוכלין:

מִסְכַּת טְהוֹרוֹת פָּרֶק שְׁלִישִׁי

א. הגפת והזגין שנעשו בטהרה, והלכו עליהן טמאים ומצו מהן משקין - טהורין. ונעשו בטמאה, ומצו מהן משקין - טמאים. רבי שמעון מטהר. אמר להם רבי שמעון: מה לי כשנעשו בטמאה ומה לי כשנעשו בטהרה? אמרו לו: כשנעשו בטמאה, משקין קבוצין מתחת הקורה, וכשהוא מגביה את הקורה - חזרין ונבלעין בגפת. אמר להם: אף כשנעשו בטהרה, בא הזב ודרס עליהן, משקין קבוצין מתחת הזב, וכשהוא מגביה את רגליו חזרין

תוספתא

השלים

ונבְלָעִין בַּגֶּפֶת. אָמְרוּ לוֹ: אֵינּוּ דוֹמֵה מִשְׁקָה הַיּוֹצֵא לְרִצּוֹן, לְמִשְׁקָה הַיּוֹצֵא שְׂלָא לְרִצּוֹן. אָמַר לָהֶם: זֶה וְזֶה לֹא נִקְרָא עֲלֵיהֶן שֵׁם טְמֵאָה לְעוֹלָם:

ב. עֲנָבִים הַמְּבַקְעוֹת מִן הָעֵבֶט, נִפְלוּ לַתְּנוּרָה טְהוֹרָה - טְמֵאָה. זֵיתִים הַמְּבַקְעִין מִן הַמַּעֲטָן, וְנִפְלוּ לְאוֹרֵי תְּנוּרָה טְהוֹרָה - טְהוֹרָה. וְזֶה וְזֶה אִם יֵשׁ עֲלֵיהֶן מִשְׁקָה טוֹפֵחַ - תְּנוּרָה טְמֵאָה. לְפָסִין טְמֵאִין שֶׁנִּפְלוּ לְאוֹרֵי הַתְּנוּרָה, בֵּין שְׁלֵמוֹת וּבֵין שְׁבוּרוֹת, בְּשַׁעַת הַיִּסְקָן - טְמֵאָה, שְׂלָא בְּשַׁעַת הַיִּסְקָן - טְהוֹרָה. וְשֶׁנִּשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶן בְּטַהֲרָה וְנִטְמָאוּ וְנִפְלוּ לְאוֹרֵי הַתְּנוּרָה, בְּשַׁעַת הַיִּסְקָן - טְמֵאָה, שְׂלָא בְּשַׁעַת הַיִּסְקָן - טְהוֹרָה. וְשְׁבוּרוֹת, אֶפְלוּ בְּשַׁעַת הַיִּסְקָן - טְהוֹרָה, שְׂאִין לְמִשְׁקִין בְּמָה שִׁיטְמָא:

ג. כָּל הַטְּמָאוֹת כְּשַׁעַת מְצִיאָתָן וּבִמְקוֹם מְצִיאָתָן. אֲבָד מַחֲט שִׁיפָה וּבָא וּמְצָאָה מְלֵאָה חֲלוּדָה - הָרִי הִיא בְּחֻזְקַת שִׁיפָה, עַד שִׂיאֵמַר: בְּרִי לִי שֶׁהֶעֱלָה חֲלוּדָה. אֲבָד מְלֵאָה חֲלוּדָה, בָּא וּמְצָאָה שִׁיפָה - הָרִי זֶה טְמֵאָה, עַד שִׂיאֵמַר: בְּרִי לִי שֶׁהִיטָה מְלֵאָה חֲלוּדָה. וְכֵן בְּשָׂרָן, וְכֵן בְּמַטְלִית. הַנִּיחַ טְמֵאָה בְּזוּיַת זֶה, וּבָא וּמְצָאָה בְּזוּיַת אַחֲרֵת - נִטְמָאת זְוִיַת רְאוּשׁוֹנָה, עַד שִׂיאֵמַר: בְּרִי לִי שֶׁנְּעַקְרָה מִכָּאן. נִטְמָאָה הַזְוִיַת שְׁנִיָּה עַד שִׂיאֵמַר: בְּרִי לִי שְׂלָא בָּאת לְכָאן. אֲבָד כְּזוּיַת מִן הַמַּת בְּתוֹךְ הַבַּיִת, בְּקִשּׁוֹ וְלֹא מְצָאוּ - הַבַּיִת טְהוֹר, לְכַשִּׁימְצָא - הַבַּיִת טְמֵא לְמַפְרַע. הָאִשָּׁה גּוֹבְכַת גְּבָבָא בְּחֻצֵר וְנִמְצָא שָׂרָן בְּתוֹךְ גְּבָבָא - טְהוֹרָה, עַל גְּבִי גְּבָבָא - טְמֵאָה. הִיתָה כּוֹבְרַת חֲטִין בְּכִבְרָה, וְנִמְצָא שָׂרָן בְּתוֹךְ כְּבָרָה - טְהוֹרָה, עַל גְּבִי כְּבָרָה - טְמֵאָה:

ד. תֵּינוּק שֶׁהִיָּה תוֹפֵס בִּידוֹ שֶׁל אָבִיו, אוֹ שֶׁהִיָּה רְכוּב עַל גְּבִי כְּתוֹפוֹ שֶׁל אָבִיו - סִפְקוֹ טְמֵאָה, מִפְּנֵי שֶׁאָבִיו נִשְׂאָל עָלָיו. חֲרַשׁ שׁוֹטֵה וְקָטָן - סִפְקוֹ טְהוֹר, מִפְּנֵי שֶׁאִין בָּהֶן דַּעַת לְשֵׂאל. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן: בְּזוֹ מִדַּת הַדִּין לֹוָקָה:

ה. אֲרַבְעָה סִפְקוֹת אָמְרוּ חֲכָמִים בְּתֵינוּק, הַנִּיחְתּוֹ אִמּוֹ וּבָאָה וּמְצָאתּוֹ כְּמוֹ שֶׁהוּא -

טְהוֹר. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: בְּמָה דְּבָרִים אָמְרוּרִים? בְּזִמְנָן שֶׁהַנִּיחְתּוֹ מְלַכְלֵךְ, אֲבָל הַנִּיחְתּוֹ נָקִי - טְמֵאָה, מִפְּנֵי שֶׁהַנְּשִׂים מְגַפְפוֹת אוֹתוֹ וּמְנַשְׁקוֹת אוֹתוֹ. אָמַר לוֹ: כְּדִבְרֵיךְ אֶפְלוּ הַנִּיחְתּוֹ מְלַכְלֵךְ מִפְּנֵי רִגְלֵי אָדָם וּמִפְּנֵי רִגְלֵי בַּהֲמָה. הַתְּחִיל יוֹצֵא וְנִכְנָס - בְּגִדְיוֹ טְהוֹרִים, וְלֹא נִמְנְעוּ יִשְׂרָאֵל מִהֶן וְאִין עוֹשִׂין עַל גְּבִי טְהוֹרוֹת. יֵשׁ בּוֹ דַּעַת לְשֵׂאוֹל, סִפְקוֹ, בְּרִשׁוֹת הַיְחִיד טְמֵאָה, בְּרִשׁוֹת הָרַבִּים טְהוֹרָה. הִיָּה יוֹדֵעַ לְשִׁמּוֹר אֶת גּוּפוֹ - אוֹכְלִין עַל גְּבִי גּוּפוֹ טְהוֹרוֹת. לְשִׁמּוֹר אֶת יְדָיו - אוֹכְלִים עַל גְּבִי יְדָיו טְהוֹרוֹת. וְכִיצַד בּוֹדְקִין אוֹתוֹ? מִטְּבִילִים וְנוֹתְנִין לוֹ חֲלִין לְשֵׁם תְּרוּמָה, אִם הִיָּה יוֹדֵעַ לְשִׁמּוֹר אֶת גּוּפוֹ - אוֹכְלִין עַל גְּבִי גּוּפוֹ. לְשִׁמּוֹר אֶת יְדָיו - אוֹכְלִין עַל גְּבִי יְדָיו טְהוֹרוֹת:

ו. הַסּוּמָא וְהַיִּשּׁוּן וְהַמְהַלֵּךְ בְּלִילָה - סִפְקוֹ טְמֵאָה, מִפְּנֵי שֶׁיֵּשׁ בָּהֶן דַּעַת לְשֵׂאוֹל. חֲמוֹר שֶׁהִיָּה עוֹמֵד בְּמִקּוֹם טְהוֹרָה, וְאֶפְשָׁר לוֹ לְעִבּוֹר בְּמִקּוֹם טְמֵאָה - כָּלִים שְׂעַל גְּבִי טְהוֹרִין:

ז. תֵּינוּק שֶׁנִּמְצָא עוֹמֵד בְּצַד כּוֹפֵת שֶׁל בְּצַק אוֹ בְּצַד חֲבִית שֶׁל מִשְׁקִין, רַבִּי מֵאִיר מְטַהֵר, וְחֲכָמִים מְטַמְּאִין, שְׁדָרָךְ תֵּינוּק לְטַפַּח. רַבִּי יוֹסִי אוֹמַר: אִם יָכוֹל לְפַשֵּׁט יְדָיו וְלִיגַע - טְמֵאָה, וְאִם לֹא - טְהוֹר. יָתֵר עַל כֵּן אָמַר רַבִּי יוֹסִי: נִמְצָא רְחוּק מִן הָעֵסָה, אֵף עַל פִּי שְׂבָצֵק בִּידוֹ - טְהוֹר, שְׂאֵנִי אוֹמַר: אַחֵר נִטַּל וְנִתַּן לוֹ. וְאִם אָמַר: בְּרִיא לִי שְׂלָא בָּא אָדָם לְכָאן - טְמֵאָה. רַבִּי אֶלְעָאִי אָמַר מִשּׁוּם רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן יוֹסִי: בְּכָלֵב - הָרִי זֶה טְהוֹר, שֶׁהוּא אוֹמַר: בְּכָל שַׁעַת מִשְׁקִין מְצוּיִין, וְאִין בְּכָל שַׁעַת אוֹכְלִין מְצוּיִין:

ח. כָּל הַנִּתְלִים וְכָל הַנִּגְרָרִין - סִפְקוֹ טְמֵאָה, מִפְּנֵי שֶׁהֵן כְּמַנְחִים. וְכָל הַנִּזְרָקִין - סִפְקוֹ טְהוֹר, חוּץ מִכְזוּיַת מִן הַמַּת, וְכָל הַמַּאֲהִילִין - שֶׁהֵן מְטַמְּאִין מִלְּמַעְלָה כְּלַמְטָה. וְאִם הִיתָה טְהוֹרָה נִזְרָקַת עַל גְּבִי כְזוּיַת מִן הַמַּת - טְהוֹרָה:

<p>1</p> <p>ראשון Sunday</p>	<p>ה</p> <p>5</p>	<p>6:29 נץ החמה 9:18 סו"ז קר"ש - גר"א 10:15 סו"ז תפלה - גר"א 7:00 צה"כ לשיטת ר"ת</p>	<p>5:17 עלות השחר 8:42 סו"ז קר"ש - מג"א 9:51 סו"ז תפלה - מג"א 5:48 שקיעה בבלי: ברכות נח • ירושלמי: פסחים כג • תוספתא: פרה ט נ"ך: דברי הימים ב לא-לב • רמב"ם: מלווה ולווה ה</p>
<p>2</p> <p>שני Monday</p>	<p>ו</p> <p>6</p>	<p>6:27 נץ החמה 9:17 סו"ז קר"ש - גר"א 10:14 סו"ז תפלה - גר"א 7:01 צה"כ לשיטת ר"ת</p>	<p>5:15 עלות השחר 8:41 סו"ז קר"ש - מג"א 9:50 סו"ז תפלה - מג"א 5:49 שקיעה בבלי: ברכות נט • ירושלמי: פסחים כד • תוספתא: פרה י נ"ך: דברי הימים ב לג-לד • רמב"ם: מלווה ולווה ו</p>
<p>3</p> <p>שלישי Tuesday</p>	<p>ז</p> <p>7</p>	<p>6:26 נץ החמה 9:16 סו"ז קר"ש - גר"א 10:13 סו"ז תפלה - גר"א 7:02 צה"כ לשיטת ר"ת</p>	<p>5:14 עלות השחר 8:40 סו"ז קר"ש - מג"א 9:49 סו"ז תפלה - מג"א 5:50 שקיעה בבלי: ברכות ס • ירושלמי: פסחים כה • תוספתא: פרה יא נ"ך: דברי הימים ב לה-לו • רמב"ם: מלווה ולווה ז</p>
<p>4</p> <p>רביעי Wednesday</p>	<p>ח</p> <p>8</p>	<p>6:24 נץ החמה 9:15 סו"ז קר"ש - גר"א 10:13 סו"ז תפלה - גר"א 7:04 צה"כ לשיטת ר"ת</p>	<p>5:12 עלות השחר 8:39 סו"ז קר"ש - מג"א 9:49 סו"ז תפלה - מג"א 5:51 שקיעה בבלי: ברכות סא • ירושלמי: פסחים כו • תוספתא: פרה יב נ"ך: יהושע א-ב • רמב"ם: מלווה ולווה ח</p>
<p>5</p> <p>חמישי Thursday</p>	<p>ט</p> <p>9</p>	<p>6:23 נץ החמה 9:15 סו"ז קר"ש - גר"א 10:12 סו"ז תפלה - גר"א 7:05 צה"כ לשיטת ר"ת</p>	<p>5:11 עלות השחר 8:39 סו"ז קר"ש - מג"א 9:48 סו"ז תפלה - מג"א 5:52 שקיעה בבלי: ברכות סב • ירושלמי: פסחים כז • תוספתא: טהרות א נ"ך: יהושע ג-ד • רמב"ם: מלווה ולווה ט</p>
<p>6</p> <p>ששי Friday</p> <p>Candle Lighting 5:36 ודלקת הנרות</p>	<p>י</p> <p>10</p>	<p>6:21 נץ החמה 9:14 סו"ז קר"ש - גר"א 10:11 סו"ז תפלה - גר"א 7:06 צה"כ לשיטת ר"ת</p>	<p>5:09 עלות השחר 8:38 סו"ז קר"ש - מג"א 9:47 סו"ז תפלה - מג"א 5:53 שקיעה בבלי: ברכות סג • ירושלמי: פסחים כח • תוספתא: טהרות ב נ"ך: יהושע ה-ו • רמב"ם: מלווה ולווה י</p>
<p>7</p> <p>שב"ק Shabbos</p> <p>Shabbos Ends 7:07 זמן מוצש"ק</p>	<p>יא</p> <p>11</p>	<p>Shabbas Zacor</p> <p>6:20 נץ החמה 9:13 סו"ז קר"ש - גר"א 10:11 סו"ז תפלה - גר"א 7:07 צה"כ לשיטת ר"ת</p>	<p>תצוה, זכור</p> <p>5:08 עלות השחר 8:37 סו"ז קר"ש - מג"א 9:47 סו"ז תפלה - מג"א 5:54 שקיעה בבלי: ברכות סד • ירושלמי: פסחים כט • תוספתא: טהרות ג נ"ך: יהושע ז-ח • רמב"ם: מלווה ולווה יא</p>

מֵעַן טַאָר נִישְׁט מִלְמַד זְכוּת זַיִן אוֹיף אַ מְסִית - אוֹיף אַיִנעם וְזאָס רַעְדֵט צו
אַנְדערע צו טוֹן עֵבִירוֹת.

(סֵפֶר תְּמִידוֹת אוֹת מְרִיבָה סִימָן ח')